

... skočin,
pa san na njen!

P

Vsem delovnim ljudem in občanom Regije želimo mirne in poduhovljene praznike - naskočili vas bomo spet 28. maja!

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
30. aprila,
1998,
37. številka

Foto: ACI

P.S. Ker na naslovnici (bilo je na severni tribuni v soboški Fazaneriji) deloma nastopajo domači ljudje, smo jo zaradi diskretnosti zameglili.

GNEČA NA HOTIŠKEM BRODU

Fotografiji sta spomin na letošnji prvi april, ko sta Pen in Murski val izvedla skupno akcijo - na hotiški brod sta povabila vse, ki bi s svojo prisotnostjo želeli počastiti odprtje novega mejnega prehoda med Slovenijo in Madžarsko. Vabilu se je odzvalo kakšnih 40 duš, saj so bili napovedani najvišji predstavniki političnega in siceršnjega javnega življenja obeh dežel. Z brodom naj bi pripeljali tudi zaplenjeni slovenski vohunski avto, v znak dobre volje in mednarodnega

APRILJENJE

sodelovanja pa bi pripravili skupni hrvaškoslovenski kulturnoumetniški program. Prvoaprilska potegavščina je torej uspela, namesto slovenskega vohunskega vozila se je pojavil na primer Yugo soboškega TV študija AS, namesto Franja TUĐMANA in Milana KUČANA pa radovedneži, ki so (če ne drugega) poskrbeli za nekaj prometa na območju, ki je (žal) še vedno eno spornih pri določanju meje. foto: NJ

Ej, kruci duš, kak so me napelali!

OKROGLINE

Moja vzornica je puna luna!

V deželi, kjer so mladi židane volje in smeje zro v prihodnost, ne more biti kaj velikega narobe! Zato bodite optimisti, četudi vas te dni daje gripa in ste slabotni, pa še nervozni povrhu.

Udeleženci veselice - tajni viri ne poročajo o njuni identiteti, v vsakem primeru pa sta iz Regije, torej iz Prekmurja ali Prlekije - sta prijateljici, kar je mogoče videti po njuni objetosti (obojeestranski). Sta tudi za zabavo brez meja, nista zahtevni in že ob zadostni količini hrane in pšijače trošita dobro voljo vsenaokrog. ACI

Že stou leit san nej vjidla tak lejpoga Velkoga Medveda!

STAVO JE DOBIL GERENČER STAREJŠI

Ne tako davno se je IVAN GERENČER, dopisnik ljubljanskega Dela s soboškega in lendavskega konca pogovarjal s svojim potomcem, navdušenim košarkarjem (kar je nenazadnje po funkcionski plati tudi Ivan). Beseda je nanesla na NBAjevske modne trende, po katerih na glavah ni preveč las. Strokovnjaki trdijo, da zaradi aerodinamike in večje hitrosti, ki jo dosegajo dodobra obriti košarkarji. Oče je sinu zardil, da se bo za stavo tudi sam NBAjevsko obril (seveda samo po glavi!), češ da to tudi za velikovaščansko domače okolje ni več nič posebnega. Sin je podcenjeval resnost očetove ponudbe in stavo izgubil. Po Soboti pa se govori, da vrli Ivan že načrtuje nove podvige - v letu 1999 naj bi bil dolgolasec z obritimi brki in s kozjo bradico. Pustimo se presenetiti!

SVETNIK GYÖREK V MEDMREŽJU

MAN SEEKING A WOMAN

You may respond to this ad FREE!

Ariqato... Thank you for choosing my ad.

(Tokyo, Japan)

A PREMIER AD

one & only

Home

place a tree ad

Romance

Central

of love

Agent

Join the club

RESPOND

to an ad

write us

voice mails

only photos

only audio

respond to this ad

become an AVEE member

Looking for nice Philipino girlfriend to immigrate to Europe

I am a gentleman /40/180/80/ living in Europe (Slovenia), blue eyes, brown hair, slim, gentle nature, romantic, love travelling, modern music. I speak 5 languages and prefer to have a girl-friend who can speak Philippino dialects, Chinese or some other Far Eastern languages. I am divorced (innocent party) and have a child (son) living with me in my new home. I would like to meet just honest, serious girlfriend from the Philippines or Hong Kong, who could also work in my Translation Agency. She should be 20 - 30 years young and if she has a child, it doesn't matter, I love children. I can arrange all required entry visas and work permits. I am a manager of a Employment and Translation Agency covering Slovenian, Austrian and German Job Market. I look for Philipino girlfriend who is willing to come to Europe, where they can get a good, decent and honest jobs (mainly as waitresses, cooks - must know Chinese Cuisine -, and secretarial work in translation bureaus, if they can speak Chinese, Tatalog and English. For secretaries and waitresses nicelooking, attractive and friendly girls are preferred. At the moment there are about 50 positions available in Slovenia and Austria. Good payment, social insurance guaranteed. Just for serious applicants. These are decent and honest jobs. Please, send me a letter and some photos of Yours and I will answer all the serious letters. All precise informations are available with me personally: Miran Gyorek,

Mailbox: 183668

zoom in

What a Freier!

Age: 40

Heritage: Caucasian

Ethnic Group: Slovenian

Height: Taller than average

Build: Slim

I do not smoke, and I have children

Occupation: professor of foreign language

Kdor se razume na računalništvo in zna internetati (surfati, jadрати, pljuvati, deskati), si lahko ogleda in prebere (če seveda obvlada angleško) soboškega mestnega svetnika MIRANA GYÖREKA. Mi smo za vas stran sprintali (grše: natisnili) in vam jo dajemo v presojo. Angleškoslovenski slovarček se dobi v vsaki knjižarni!

KOTIČEK ZA

SMEJMO SE, NIČ NE STANE!

INTELEKTNE:

MITO VEDNO V TRENDU

Sicer pa si lahko Mitove frizerske kreacije ogledate na soboških in drugih ulicah, saj krasijo prene-katere glavco - stil je razpoznaven.

Na nedavnem tekmovanju najboljših slovenskih frizerjev Trend 98 je zavidljivo dobro friziral MITO GRAH, sin prve dame soboškega (pa še kakšnega) urejanja pričesk, GOSPE GIZE. Njegova stvaritev, rdeča pričeska, je v izredno močni konkurenci pred strogimi člani mednarodne žirije pristala na tretjem mestu - po mnenju mnogih prisotnih, bi si Mito zaslužil več. Posebne pozornosti pa je bila deležna koreografija njegove ekipe, ki je ob nežni glasbi, cvetočih kostumih in drznem make upu, požela največ aplavza.

VZRDZITE SE, ČE STE VZDRŽANI!

Od februarja so mestni poslanci v MS tehno-loško posodobljeni - ob glasovanju več ne dvigajo praznih, ampak roke s kartončki. Zelena pomeni ZA, rdeča PRO-TI, rumena pa VZDRŽAN. Prav pri slednji (rumeni) se je vrnil tiskarski škrat, ki ga niti ni tako lahko dešifrirati - piše namreč VZRDŽAN. Nekateri se pridušajo, da je napaka brez praktičnega pomena, kot so nepomembni vzdržani glasovi. Lipen

ROBERT HORVAT - ROBI NA RAZPOTJU

Najpriljubljenejši med narodnostnimi (ma-džarskimi) pevci - pa ne le med temi - je brez konkurence ROBERT HORVAT. In pentutarji smo uspeli izvrtati, da je vrli Robi (znova) na življenjskem razpotju. O tem priča fotografija, ki je nastala na enem od številnih srečanj pevca z oboževalkami. Tokrat je bilo na Goričkem. Nekoč prva violina, ki je čistila ptico lastavico, dandanes pa prepeva (upravičene!) slavošpeve lendavskim zidanicam sporoča, da naj bodo tute milostne in da naj objavijo kot solza čisto resnico. Sedeča dama je namreč ETUŠ, ki je do ušes zaljubljena v njegovo glasbo. Menda tako zelo, da bi ga (Robija!) celo posvojila (ni pa edina).

In ob koncu brez tutanja obveščamo pred-vsem ženski del občinstva, da bo avtor v srce segajočih pesmi (ko na sodišču opravi nekaj formalnosti) v kratkem svobodno zažvrgolel in bodo taka srečanja še večkrat na dnevnem redu. Z violino ali brez... EP

ETUŠ in ROBI,
to je lepi par!

ODKUPNE CENE VIŠJE ZA 50% ?!

AGROKOMPLEKS

Tute so pač tute, zato včasih zvenijo tudi malo neverjetno - ampak v dokaz verodostojnosti pisanja so vedno fotografije, kot v primeru DR. EMILA ERJAVCA, največjega kmetijskega strokovnjaka iz naše Regije, kar nenazadnje dokazuje s tem, da je profesor na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in šef pogajalcev za vstop v EU, kar zadeva kmetijstvo.

In če se on tako sladko smeji, ni vrag, da ne bi bili pred kmeti sončnejši časi, ni vrag, da ne bi bile odkupne cene mleka, mesa in krušnih žit vsaj za polovico višje. Vprašanje je le, kdaj je fotografija nastala (poznavalci se bojijo, da daleč pred Emilovimi docentskimi časi, ko še ni tuhtal o resnosti pridruževanja Agroevoapi).

Cécaj, dokeč
kaj máš!

Cvet Emoninih deklet

Prekmurske "žabarke"!

Ob otvoritvi specializirane prodajalne delikates Emona Merkur v novem poslovno-trgovskem centru Šavel v Cvetkovi ulici v Murški Soboti smo pred vhodom ujeli "cvet Emoninih deklet", ki bodo skrbale za dobro počutje kupcev in njihovo zadovoljstvo ob nakupih. Ker gre pravzaprav za dekleta iz dežele ob Muri, bi jim lahko morda nadeli ime celo Prekmurske žabarke, kajti ljubljanski trgovini na drobno Emona Merkur se je le uspelo, kljub precejšnji domači konkurenci, "pretihotapiti v samo središče prekmurske metropole. Lipen

KOMpenTAR

Priznam, že lep čas me muči dejstvo, da sem bil novinar že v prejšnjem sistemu, ki mu danes pravimo z lepo slovensko besedo gnili socializem, da sem opazoval reči in dogajanja okoli nas že takrat in da mi je ta neprijetna lastnost ostala tudi v svetlih časih demokratičnega zgodnjega fevdalizma, ki ga navdušeno doživljamo zdaj.

In sem, neposlušen mladenič, kar sem takrat bil, nekoč za svojega prejšnjega delodajalca spisal razmišljanje o novodobnih podjetnikih. Dobro desetletje je od tega, ko je vsakdo, ki je imel dva tisočaka in pol dinarjev, odprl podjetje in ga registriral za vse: eksport, import, veleprodaja, drobnoprodaja, promet s premičninami in nepremičninami, tiskarsko-založniška dejavnost, gostinstvo, zabava, finančni inženiring, gradbeništvo in drugo.

Še kiklco prodala bom ...

Že res, da marsikdo med temi novimi direktorji in edinimi delavci novih podjetij navadno ni opravljal niti ene same od registriranih dejavnosti, ampak so jih imeli zapisane.

Za vsak primer!

Tisti, ki so vendarle imeli kaj prometa na žiroračunih, so navadno kaj svetovali, predvsem pa kupovali in prodajali. Zato sem se takrat, pred več kot desetimi leti, spraševal, komu bodo novi trgovci prodajali, če ne bomo povečevali nastajanja nove vrednosti. Če ne bo novih proizvodnih obratov, ki bodo svoje proizvode prodajali doma in na tujem, z izkupičkom plačevali zaposlene, ti pa bodo trošili denar v neštevilih novih trgovinah.

Z novo demokracijo se je položaj še zaostрил. Dobro stoječi zasebnik, ki je zgradil nove proizvodne prostore v industrijski coni, jih je dal v najem velikemu trgovcu z Gorenjske. Kovinskopredelovalna firma v stečaju je prodala prostore in dobili smo velik trgovski center. Še enega ravno v teh dneh odpirajo v središču Murske Sobote. Napoveduje se gradnja še blagovnice na drugem koncu mesta. Da o avtomobilskih salonih, ki so prava paša za oči in jih je še več kot predvidenih domov za ostarele, ne govorim.

Vsi bi prodajali, vse bi prodajali, samo kdo bo vse to kupil? Tisoči brezposelnih, tisoči zaposlenih z minimalnimi plačami, tisoči onih, katerih podjetja komajda plavajo nad vodo?

Ta država troši za ceste, šole, kulturo in občinsko birokracijo milijarde tolarjev. S tem, da bi obdržala proizvodna podjetja, da bi odpirali nova delovna mesta, se ne ukvarja nihče. Bojim se, da na ta način zgodba o uspehu, ki jo piše največja vladna stranka, ne bo imela srečnega konca.

Dve pesmici mi ves čas, ko pišem ta komentar, hodita po glavi. Prvo si verjetno prepevajo preštevili trgovci: Še kiklco prodala bom, za sladko vince dala bom. Drugo si bomo počasi prepevali vsi: Kdo bo za pijačo dal, ko umrla bo država ...

Na zdravje!

MARJAN DORA

KO ŽE NA ZAČETKU

Vse ima svojo ceno. Nekateri jih dajejo zastoj, drugi za deset odstotkov. V zmešnjavi ponudb in nepoučenosti goljufi vzamejo ali kupujejo. Obstajajo legalne poti za prodajo in prenos delnic, vendar je to druga zgodba, naša govori o temni plati delničarstva.

"V sredo, 4. marca 1998, sta se na najinem domu na K. 72, 9220 Lendava, nenadoma pojavila dva borzna posrednika z namenom pospešitve izdaje delnic investicijske družbe Antena, d. d. V ta namen sta zahtevala, da jima izročiva potrdila o lastništvu delnic Antena 1, izpis stanja na evidenčnem računu in najini osebni izkaznici," sta med drugim navedla starejša zakonca v svoji vlogi, naslovljeni na Centralno klirinško depotno družbo, d. d., Ljubljana, na Pooblaščenico investicijsko družbo Antena 1, d. d., Ljubljana in na UNZ M. Sobota.

- Z dvorišča sem videl, kako je mino zapeljal avto, in me je prav presenetilo, da se je takoj vzvratno vračal. Mislim sem, da potrebujeta informacije o poti, ko me je eden od mladeničev nenadoma vprašal, ali imamo delnice. Kje pa, sem odvrnil, nakar je dejal, da sta prispela na pravi naslov, kajti delata pri pospešitvi izdaje delnic.

Delnice za nič ali 10 odstotkov

Povabila sva ju v hišo in izročila potrdila o lastništvu delnic, ki jih imava pri Anteni, izpis stanja na evidenčnem računu lastninskih certifikatov in najini osebni izkaznici. Borzna posrednika - tako sta se predstavila -, ki naj bi bila iz Maribora, sta obljubila, da bosta vse dokumente skupaj z

"Na hišnih vratih je pokazal seznam, kjer smo bili navedeni vsi, ki smo pri zastopniku zavarovalnice vložili svoje certifikate. V naši vasi je en sam tako imenovani posrednik napet najstil petnajst ljudi," pravi Nemethova.

delnicami in osebnimi izkaznicami vrnila v petek, 6. marca. Dogovorili smo se, da jima do takrat še pripravim dokumente za delnice, ki sem jih podedoval po materi, pripoveduje J. L. iz lendavske občine, ki želi ostati anonimna, vendar pa v opomin drugim navaja svojo zgodbo. Oba z ženo hitita razlagati, da sta bila mladeniča, stara 25-30 let, zelo prepričljiva, v času, ko sta se mudila na njunem domu, je celo zazvonil mobilni telefon in eden je hitel razlagati, kako sta pri gospodu, ki mu je treba čim prej pripeljati delnice.

Vtis je bil odločujoč. Zakonca, kot še nekaj deset drugih prevaranih, nista zahtevala identifikacijskih dokumentov. Zadostovale so uglašena pojava, negovanost, prepričljivost, a prazne besede.

Na srečo zakonca L. nista podpisala nobenih papirjev, le dokumente in osebne izkaznice sta jim izročila, ki so šele po treh tednih po pošti prispeli s Ptuja.

Centralna klirinška depotna družba in UNZ, kjer so se takoj odzvali na njuno vlogo, in tudi PID Antena dopuščajo možnost prevare. V CKDD, kjer so zaprosili za preprečitev prenosa lastništva, pravijo, da oni opravijo preknjižbo vrednostnih papirjev oziroma delnic izključno na podlagi naloga za prenos, podpisanega s strani imetnika vrednostnih papirjev. Torej prenos se mora opraviti z veljavnim nalogom, kjer mora biti naveden tudi EMŠO.

Iz zgodbe lahko razberemo, da so goljufi o tem prav dobro poučeni. Zaradi veliko prijav je UNZ M. Sobota tudi obvestila ljudi, da naj bodo previdni z različni

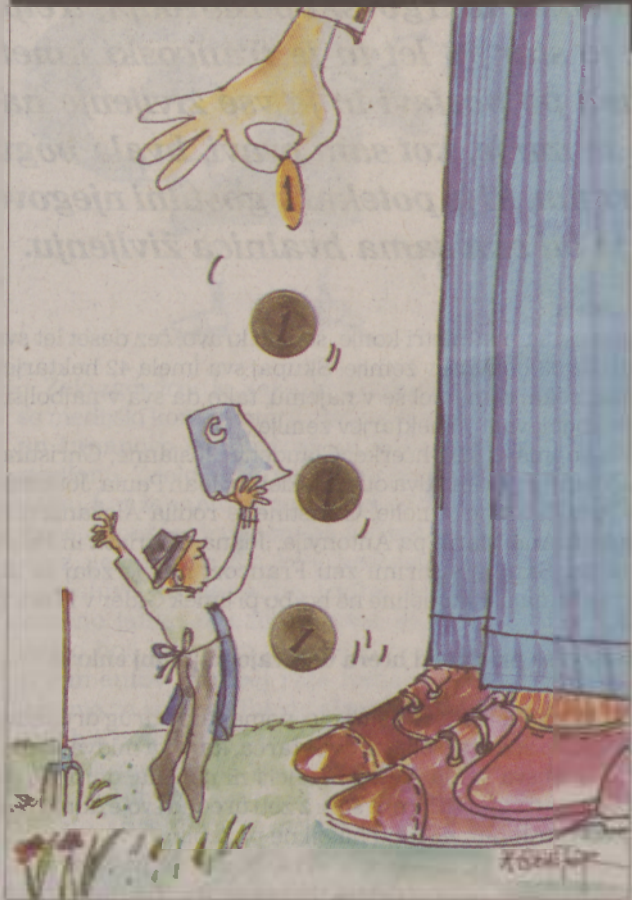

Občan, imenujmo ga X. Y., je mislil, da bo z izkupičkom od prodanih delnic poplačal hišna popravila in da bo kakšen tolar ostal še za vnuke. Sicer anonimno, vendar je povedal svojo zgodbo. Veliko ljudi zaradi sramote rajši molči ...

agenti, posredniki. Bežna poizvedovanja PEN-a so pokazala, da se mladi ljudje obeh spolov v zadnjem času spet pojavljajo na narodnostno mešanem območju lendavske občine in na Goričkem, predvsem dopoldne, ko so doma večinoma starejši občani.

**Država je svojim
državljanom izročila
certifikat, dalje pa z njim in
delnicami razpolaga vsak
sam. Niti država, niti
policija, niti pooblaščen
investicijske družbe ga ne
bodo obvarovali pred
goljufi ... Sicer pa,
trgovanje z delnicami je
vedno tvegano: enkrat
dobiš, drugič izgubiš. Žal,
nekateri so že na začetku
izgubili vse ...**

IZGUBIŠ VSE

Zaradi nepoznavanja jezika in tudi siceršnje nepoučenosti o delnicah ti ljudje v upanju, "da dobijo denar še za časa svojega življenja", naivno izročajo svoje papirje. Po naših informacijah je marca in v začetku aprila veliko ljudi iz Pinc, Lakoša, Petišovec, Kapce, Genterovec, Strehovec in drugih krajev izročilo svoje delniške dokumente za pičlo (največkrat 10-odstotno) odškodnino in podpisalo ustrezne obrazce.

Lani, v prvi polovici leta, je neki moški potrkal na naša vrata in vprašal, ali sem Etelka Nemeth, lastnica delnic pri Triglavu. Da je prišel izplačat eno četrtino, drugo pa bom dobila v naslednjem obdobju, mi je dejal. Izročila sem mu vse svoje dokumente, pri tem pa mi je poimensko naštel nekaj sovaščanov, ki so ravnali prav tako. Vse nas je imel evidentirane v veliki knjigi. Na podlagi tega izpisa, kjer je imel vse moje osebne podatke, se mu verjela in podpisala pet listin. Šele naslednji dan sem se domislila, da ni pustil nobenega potrdila. Takoj sem odšla na Triglav, toda tam mi niso mogli pomagati, češ zakaj si nisem zapisala vsaj registrske številke avtomobila. Ko sem vprašala, kdo mu je dal moje podatke, so odgovorili, da jih lahko vsakdo poišče v računalniku, pripoveduje Etelka Nemeth, ki je pred enim letom za svojih 380 delnic od neznane kupca prejela nekaj manj kot 40 tisočakov.

Pri pooblaščenih delniški družbi Triglava v Murski Soboti smo tudi mi dobili informacijo, da je vpogled v delniške knjige javen, oni pa niso nikomur posredovali nobenih podatkov o delničarjih.

Tistim, ki so podpisali dokumente in za deset ali še manj odstotkov prodali svoje delniške dokumente, se ne piše dobro. Takih je zelo veliko in predvsem so to starejši občani. V zadnjem času so nova tarča goljufov ne le starejši, ampak tudi občani na narodnostno mešanem območju, kjer so določene jezične bariere.

Ta trenutek, ko so še določena zakonska razhajanja in nedorečenosti okoli delnic, je za goljufo pravi raj. Občani, ki ne vedo niti imena, komu so izročili svoje dokumente, pravijo, da so bili to uglajeni, lepo oblečeni mladi gospodje z mobitelom in lepimi avtomobili z mariborsko registracijo.

Država je svojim državljanom izročila certifikat, dalje pa z njim in delnicami razpolaga vsak sam. Niti država, niti policija, niti pooblaščen investicijske družbe ga ne bodo obvarovali pred goljufi ... Sicer pa, trgovanje z delnicami je vedno tvegano: enkrat dobiš, drugič izgubiš. Žal, nekateri so že na začetku izgubili vse ...

Ella Pivar

Vüzenske
navade

Najboljše za kerestanje

V prazničnih aprilskih dneh so nam pri Szókejevih v Kotu dovolili vstopiti v njihov intimni svet velike noči. V madžarsko družino se je pred nekaj več kot petnajstimi leti priženila Anica iz Bistrice. S Stefanom sta se spoznala na veselici na Bobrih in tako kot še štiri druga dekleta z Markastega je postala snaha v Kotu, kjer sta s taščo Katico povezali različna načina življenja in navad, s katerimi zdaj bogatita življenje v družini in tradicijo iz dveh različnih okolij, madžarskega in slovenskega, prenašata na hčerko oziroma vnukinjo Jasmino.

Eno najlepših velikonočnih opravil je tudi pri Szókejevih priprava žegnja. Anici in Katici je asistiral mala Roberta Zupanec, Katičina pravnućkinja in ljubljenska. V košaro so naložile jajca, hren, domačo šunko, domače klobase in kruh ter na koncu vse skupaj pokrile s sveže zlikanim doma izvezenim prtčkom.

V soboto popoldne pred kapelico na Kapci, kamor so nesli k žegnju tudi verniki iz Kota.

Szókejevi so v nedeljo zjutraj po rani maši skupaj sedli k najbolj svečanemu zajtrku v letu. Najprej je moral vsak pojesti košček hrena, da bi jih varoval pred insekti in da jim v usta ne bi zlezele kače, kot pravi izročilo. Potem je vsak moral poskusiti nekaj od vsakega kosa posvećenih jedi in pojesti vsaj eno jajce. V družini se strogo spoštuje tudi izročilo, da se drobtin ne sme zavreči. Kar je ostankov, morajo obvezno končati v ognju.

ŠUNKA V TESTU

50 dag mehke moke, 3 dag kvasa, 5 dag masla, 1 dl mleka, 2 dag sladkorja, 3 rumenjaki, žlička soli, jajce za mazanje

Priprava kvašenega testa: Kvas, žličko sladkorja, nekaj žlic mlačnega mleka in žlico moke premešamo in naj na toplem vzhaja. V mlačno moko dodamo rumenjake, maslo, sol, mleko in kvasec in dobro premešamo z ročnim ali električnim mešalnikom. Pustimo na toplem, da vzhaja. Pripravljeno testo razvaljamo na pol centimetra debelo.

Operemo okrog kilogram šunke, jo osušimo, namažemo z gorčico, položimo na razvaljano testo in zavijemo. Iz ostankov testa izrežemo ali spletemo srčke, cvetlice ali pletenice in z njimi okrasimo zavitek. Okraske pritrdimo z nageljnovidnimi žbicami in premažemo s stepenim jajcem. Pečemo v pečici pri 180 stopinjah toliko ur, kolikor kilogramov tehta šunka.

Ponudimo z naribanim hrenom, kislimi kumaricami, gobicami, kuhanimi jajci in dobrim rdečim vinom.

Nasvet: Recept spravite za naslednje velikonočne praznike!

Anica je s pripravami na praznovanje velikonočnih praznikov začela na cvetno nedeljo kot udeleženka na tečaju barvanja jajč po stari metodi risanja z voskom pod strokovnim vodstvom ljudske umetnice iz Zalaegerszega. Za prvič ji je šlo delo odlično od rok.

Lendavski kaplan Tomislav Šantak je najprej blagoslovil vse košare pred kapelico, potem pa je bil pripravljen še na blagoslovitev posameznih žegnjev. Anica in Jasmina (druga z leve) sta izkoristili to priložnost in morda je tudi zato naslednji dan pri zajtrku vse skupaj bolj teknilo.

Obisk kerestanje (botre) je dogodek velikonočne nedelje. Jasminina botra Pavlina Kocet je po dobri stari navadi prišla z darilom in se zanimala za uspeh v šoli in v življenju. Zvedela je same dobre novice, tudi to, da je njena

krščenka uspešna učenka drugega letnika na dvojezični trgovski šoli v Lendavi. Posebna skrb družine pa velja pripravi kosila za botro. Pripravili so ji naslednji jedilnik: za predjed žegnjava, za glavno jed purjo rulado, domačega pečenega petelina, ocvrtega piščanca in ocvrte palačinke, za posladek pa retase. Obvezno so na praznično pogrnjeni mizi še šarkelj pa orehova in makova potica. Zanimiva podrobnost - na jedilniku za botro nikoli ni juhe. Zakaj ne, nam pri Szókejevih niso vedeli pojasniti. Tako je pač

**Kar imate tukaj,
je Amerika,
ne Francija**

»Rad prihajam domov, na Tišino. Šel sem, da bi bil bogatejši, toda tudi tisti, ki so ostali doma, dobro živijo,« pravi Anton Gider, francoski izseljenec.

**Mala Francozinja Jaqueline je našega
Tončka tako potolažila, da sta ostala skupaj
pol stoletja, rodila štiri hčere, te pa deset
vnukov in vnukinj**

V teh dneh sem spoznal še tretjega Tončka Giderja. Doslej sta bila moja prijatelja športni novinar in trgovski poslovodja, tretji, daleč najstarejši med njimi, je star 76 let in je francoski kmet. Tudi ta Anton Gider je majhen po postavi in je vse življenje natančno vedel, kaj hoče. In vse se mu je, kot sam pravi, hvala bogu uresničilo. Ves moj pogovor z njim, ki je potekal v gostilni njegove nečakinje Mimike na Tišini, je bil ena sama hvalnica življenju.

sva začela.

Pozneje sem kupil tri konje, še eno kravo, čez deset let sva dokupila 33 hektarjev zemlje. Skupaj sva imela 42 hektarjev zemlje, nekaj sem imel še v najemu, tako da sva v najboljših časih obdelovala 76 hektarjev zemlje ...

Z ženo imava štiri hčerke: Claudette, Josianne, Christine, Ana Marie. Prva ima dva otroke, Elen in Jean Paula, Josianne ima Ano, Aline in Amelie, Christine je rodila Alexandra in Caroline, Ana Marie pa Antonyja, Jeana Charlesa in Paula Edoarda. Skupaj s štirimi zeti Francozi nas je zdaj že 20. Ampak ko naju z Jaqueline ne bo, bo priimek Gider v Franciji izginil.

Giderjevi se pri eni od hčera dobivajo najmanj enkrat mesečno.

»To je dogodek. Radi se imamo, pomagamo drug drugemu, vnuki pa so sploh veseli za dva starca, kar sva midva z ženo. V svoji hiši sva sama. Veš, v Franciji ni navada, da bi otroci živeli skupaj s starši. Hčere so si z zeti uredile svoje domove in živijo tam. Ampak na naju nikoli ne pozabijo.«

Anton se zdaj orosijo oči: »Veš, včasih se pogovarjava z mojo Jaqueline. Kaj sva delala, da se nama je tako dobro izšlo. Kradla nisva, pa vendar sva bila na koncu bogata. Ampak tudi garala sva vse življenje. Poročena sva 53 let. Saj so včasih bili tudi krizni trenutki, pa sva jih znala preživeti. Na stara leta pa se še bolj potrebujeva kot kdaj prej. Živiva sama, saj v Franciji ni navada, da bi otroci živeli s starši. Vso kmetijo sem razdelil otrokom. Sam sem že 16 let upokojen. Sama pokojnina ni bogve, ampak privarčeval sem in naložil denar v banko, tako da lahko normalno pridem domov.

Veš, vam gre tu v Sloveniji tako dobro kot tam pri nas. Ne razumem ljudi, ki se tako radi pritožujejo in mislijo, da gre nam bolje. Tu imate Ameriko, ne Francijo.«

Prvič je Slovenijo obiskal 18 let potem, ko jo je zapustil. Takrat vam povem, me je pa stisnilo pri srcu, ko sem spet ugledal mojo Tišino. Tistega trenutka ne bom nikdar pozabil.

Tokrat je bil Anton Gider v Sloveniji tri tedne. Sam. »Žena ima nekaj težav s srcem, pa je ostala doma. Ja, pa rada prihaja na Tišino in hčere z zeti in otroki tudi. Tempo takih obiskov pa je peklenski. Veliko nas je Giderjev po Prekmurju in pri vsakem

PRVI DAN SEM SE RAZJOKAL

»Maja 1938. je bilo, ko sem se tudi jaz kot 16-letni Tišincec prijavil za pot v Francijo na sezonsko delo.«
Giderjevi niso bili revna družina, kaj vas je potemtakem gnalo po svetu?

»Hotel sem biti bogatejši kot moji sorodniki in sosedje, pa sem šel. Natovorili so nas na vlak in odpeljali do Francije. V bližini Nancyja smo potem čakali, da pride po nas kdo od Francozov, ki je iskal delavca. Moj gospodar je v svoji vlogi zapisal, da potrebuje kmečkega fanta, starega od 15 do 20 let, za pomoč na kmetiji. Tako sem prišel v Areville. K dobri družini sem prišel. Sprejeli so me kot sina. Gospodinja je sicer malo začudeno pogledovala, ko je videla, kako droban sem. Ko pa so videli, da znam poprijeti za vsako delo na kmetiji, je bilo vse dobro. Samo jezik me je spočetka begal. Mislim sem, da se francosko nikoli ne bom naučil. Pa sem čez dva meseca, hvala bogu, že tolkel po francosko.«

Na kmetiji se je kmalu spoprijateljil z domačim sinom, edincem, takrat starim 10 let. »On je bil kot moj brat. Kmetija je bila velika 30 hektarjev, imeli so sedem krav, pet konjev in drugo živino. Sedem let sem bil pri njih.«

Vmes je prišla druga svetovna vojna.

»Nemci so nas vse pozvali, naj gremo delat v Nemčijo, kjer nas kmetije potrebujejo. Jaz pa sem bil takrat že zaljubljen. Fejst' sem bil zaljubljen. Pa sem rekel onemu, ki mi je dopovedoval, da moram v Nemčijo, da grem domov po stvari in zaročenko. Kaj vem, kaj mu je bilo, pustil me je. Pa sem se skril v gozd. Skupaj s francoskimi partizani sem se skrival. Potem so me celo vključili v odporiško gibanje. Ampak sem pomagal v kuhinji, hvalabogu mi ni bilo treba na fronto.«

Razmere so se toliko umirile, da se je vrnil na kmetijo, kjer je delal. »Nikogar ni bilo tam, gospodinja so odpeljali, tako da sem cela dva meseca sam gospodaril na kmetiji. Ko je gospodinja prišla nazaj, je bila presenečena in srečna, ker je bilo doma vse v redu. Tudi nagradila me je, ampak še danes se spominim razočaranja, saj je bilo denarja desetkrat manj, kot sem pričakoval.«

Partizanska leta so mu Francozi priznali, pokojnine pa ne, ker takrat še ni imel francoskega državljanstva.

Kaj ste naredili potem?

»Oženil sem se,« se Antonov obraz zadovoljno razpotegne. »Sosedova deklica je bila. Naslednji dan, ko sem prišel na kmetijo, sem žalostno hodil gor in dol po dvorišču. Pred menoj

naenkrat stoji deklica, takrat je imela 12 let. Tam blizu mene je delal en naš človek, skupaj sva prišla v Francijo, in ko sva se prvič srečala, sem mu rekel: Dezider, ta deklica bo moja žena. In res je bilo tako. Jaqueline Sautrey je živela na sosednji kmetiji. Oče ji je umrl, ko je bila majhna, mama je dala vso zemljo v najem, in ko sva se poročila, niso imeli praktično ničesar. Potem nama je njena mama dala osem hektarjev zemlje, osem jih je imela njena sestra in nama jih je dala, imel sem 25 tisoč frankov, za katere sva kupila eno kravo, in tako

se moram oglasiti. Tako da si pred obiskom naredim majhen program in odključavam, kje sem že bil, h komu še moram iti.«

O vrnitvi v Slovenijo za stalno pa nikoli ni razmišljal.

»Slovenija je domovina, ampak po toliko letih je dobra domovina tudi Francija.«

Prekmurščine pa niste pozabili ...

Ko je prvič prišla k meni na obisk moja mama, trinajst let sem bil takrat že v Franciji, je trajalo kar nekaj časa, da sem

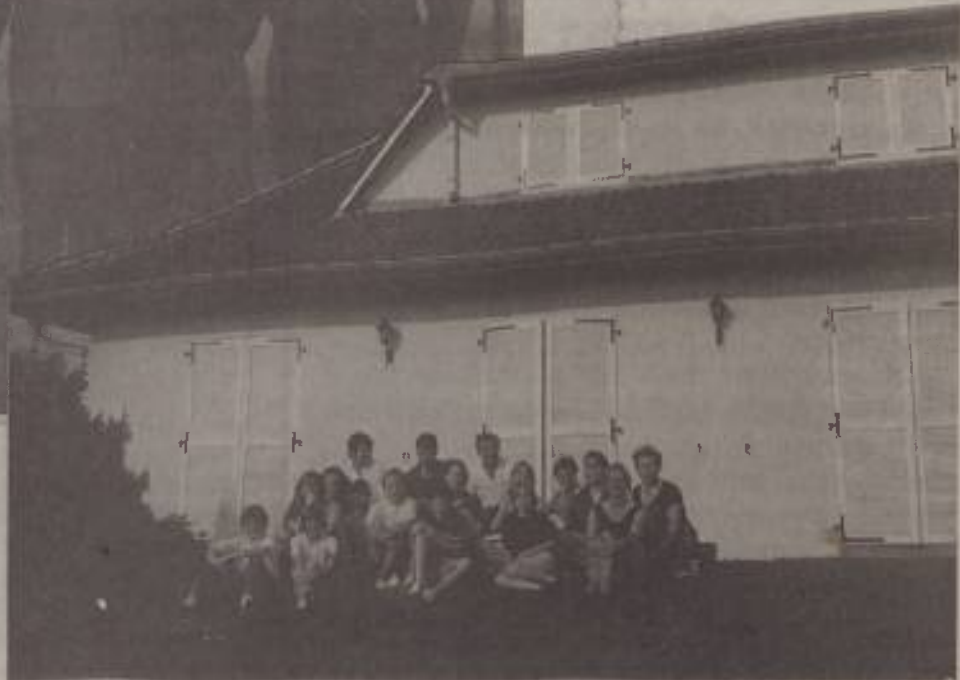
se lahko začel pogovarjati z njo. Potem pa sva ves čas spala skupaj v postelji in se pogovarjala, tako sem užival, da sem lahko govoril po naše. In skrbel sem, da nikoli več nisem pozabil materne govora.

MARJAN DORA
JURE ZAUNEKER

Edina družinska fotografija Giderjevih s Tišine. Le Tonček v sredini je še živ, mama, desno od njega, sestra in oba brata so že pokojni.

Skupinska slika francoskih Giderjev pred novo Antonovo hišo ob obisku sorodnikov iz Slovenije.

Feri
Lainšček

Zelo zgovorno je, kako družno in enoumno so medijski komentatorji obravnavali nedavno županovo spontanost na nogometnem stadionu. Zdelo se je, kot da se je primerilo nekaj, kar že samo po sebi terja medijski linč in ne dopušča drugačnega mnenja. A saj – brez nevarnosti, da bi v javnosti tvegali vprašljivo ali napačno sodbo, so se pač končno lahko izrazili tudi vsi, ki sicer ob veliko bolj bistvenih peripetijah ne najdejo argumentov in torej raje nimajo svojega mnenja za javnost. Tokrat argumenti seveda niso bili potrebni – zakoličila in tlakovala jih je javna morala. In vsi, tako producenti kot konzumenti javnega mnenja, so lahko ob tem mirno spregledali, da pa je sicer čisto zasebno ob dogodku na Murinem stadionu marsikdo čutil tudi drugače.

O pravljičnih bitjih in o županu, ki ima jajca

Morda je še bolj zanimivo, kako zaprepadna je bila ta javna morala ob dokazu ali pač dejstvu, da je tudi župan krvav pod kožo. Zazdelo se je, kot da bi moralo biti to, kar vzpostavlja in pooseblja župana, zgolj virtualna slika nekega gospoda Antona Slavica, očiščena vsega vsakdanjega in človeškega ali prenapolnjenega s fantomsko substanco idealizirane predstave o izvoljenem predstavniku. In že kar paradigmatično je to znova opomnilo, kako otročje je pravzaprav tukajšnje dojemanje politike. Ali, rečeno drugače: to, kar bo ustvarjalo javno mnenje, kar bodo morali producirati volilni štabi in kar bodo želeli voliti volivci, bodo očitno še lep čas zgolj pravljična bitja. Politiki pa bodo torej še naprej rasli v sorazmerju s svojo navideznostjo ali odtujenostjo, padali pa kajpada kot ljudje in znanci iz sosednje ulice.

A če se vrnem na začetek, k nekemu drugačnemu mnenju, ki je obenem veliko bolj moje, potem moram reči: mesto, ki v teh prostorih da kaj nase, seveda potrebuje tudi dober nogometni klub. Nogometni klub potrebuje privržene navijače in strastne navijaške skupine. Navijači potrebujemo okus po športni zmagi in – le kaj bi si spet lagali – tudi kako iskro bojevniske vročice. Bojevniska vročica je seveda energija mejnih situacij. Mejne situacije pa so že po definiciji položaji dvojnosti in razdvojenosti. In prav v takem položaju, menim, so se takrat znašli protagonisti obravnavane zgodbe. Torej: Nogometna zveza bo neprimerno dejanje gospoda Antona Slavica kot klubskega funkcionarja seveda sankcionirala. Pritrdili bomo taki uveljavitvi lepega vedenja na športnih prireditvah, obenem pa opomin potihem vendarle spet razumeli kot nekakšno kolektivno kaznovanje. Gospoda Antona Slavica kot župana bomo seveda okarali kar sami, obenem pa si bomo potihem še kako spet želeli, da bi mu le preostalo kaj njegove zdaj že slovite bojevitosti tudi v obrambi siceršnjih interesov našega mesta.

Obenem pa se bomo kajpada še kar naprej spraševali, le čemu so zgodbe o dvojni morali praviloma brez morale?

Kako doživeti in preživeti Hollywood

Kraljestvo za dober scenarij

Najuspešnejši ameriški scenarist pred svojo hišo (z nekdanjo soprogo) Joe Eszterhasi. (Njegov honorar za zadnji scenarij je 4.000.000 dolarjev!)

Vrnil sem se iz Kalifornije, Los Angelesa, Hollywooda ... Bil sem na podelitvi oskarjev, desetič po vrsti. Leta 1986 sem gledal prenos iz dvorane, leto dni kasneje kot novinar in poročevalec v posebni sobi za poročevalce. Oskarjevem sem lahko neposredno postavljaj vprašanja. Naslednje leto sem bil med privilegiranci, ki so se v posebni sobi lahko dogovarjali z nagrajenci o ekskluzivnih pogovorih. Takrat sem spoznal Jacka Nicholsona, Warren Beattyja, Johna Malkowicza. Slednji je kasneje prišel celo v Pulj. Od tam sem ga peljal z avtomobilom mimo Portoroža v Ljubljano in dalje v Zagreb. Bil je navdušen nad Slovenijo. Objubil je, da se bo še vrnil ... Že od prej sem poznal Miloša Formana, Ivana Passerja ... Spočetka je bilo vse to zelo razburljivo, enkratno, neponovljivo. Z leti je postalo spremljanje podelitve oskarjev profesionalni posel. Človek se je pač moral sprijazniti, da bo slovesni večer preživel v posebnem šotoru za novinarje, za mizo, polno žic in praktikablov, laptopov. Da bo sedel več ur v družbi sto petdesetih izbranih novinarjev. V smokingu. V novinarski živčnosti med poročanjem domačim poslušalcem ali bralcem o tem, kdo je dobil oskarja, kako je bila ali bil oblečen, kaj je dobitnica ali dobitnik izjavil. Vsako leto ob podelitvi oskarjev so se nam predstavljale nove in nove zvezde večera, nagrajenci Ameriške filmske akademije.

Blíž je enkrat, največji mimohod živih kinoobiskovalcev po vsem svetu. En dan v letu je Amerika v znamenju oskarjev. Leto dni se potem piše o dobitnikih, spremljajo njihove poti, uspehi pa tudi skandali. Z leti sem spoznal ne samo zvezdnike, marveč tudi novinarje, ljudi iz filmske industrije. Na začetku sem celo naivno ponujal svoje filmske ideje. Vedel sem: pojaviti se moraš ob pravem času na pravem mestu s pravo idejo in pred pravim človekom. Vedel sem tudi to, da je imel eden od znanih filmskih producentov, mogulov, na zidu v svoji delovni sobi napis: Ni dovolj, da si nadarjen in žid, potrebno je tudi malo sreče. Naključje je hotelo, da mi je eden od hollywoodskih producentov, ki je že dobil svojega oskarja, ponudil posel. Prodal je idejo o holokaustu, o Oswiencimu, o Sonderkommandi ter me zaprosil, ali bi zamisel spremenil v zgodbo. Ponudba je bila priznanje in izziv. Usoda Židov med drugo svetovno vojno me je zanimala od mladih nog. Nekaj mojih soboških prijateljev in znancev je končalo svojo usodo v krematorijih v Auschwitzu. Živel sem namreč v mestecu, ki je imelo kot Maribor in Lendava poleg katoliške in evangeličanske cerkve tudi solidno sinagogo. Ko sem začel pisati zgodbo, sem mislil tudi na soboške Žide, ki so pred odhodom v nevrnitev nosili po soboških ulicah rumene zvezde, prišle na suknjiče in obleke ... Mnogo let po vojni sem kot novinar Mladine obiskal koncentracijsko taborišče v Oswiencimu, napisal reportažo in mislil, kako sem se s tem oddolžil spominu mrtvih Židov. Pri tem pa sem še naprej bral Remarquea (Iskra življenja, Slavolok zmage), Levija (Mar je to človek), Wiesla (Noč), Kielarja (Anus mundi), Kralja (Mož, ki je strigel z ušesi) ...

Ko me je prijatelj zaprosil, da napišem zgodbo o posebnih oddelkih taboriščnikov, ki so izolirani od sveta delali v krematorijih – metali s plinom zadušene ljudi v krematorijske peči – in so jih vsake tri mesece likvidirali ter zaposlili nove »sonderce«, sem se najprej zatekel po pomoč k računalniku. Posebna ameriška knjigarna na internetu Amazon books mi je na geslo »Auschwitz« ponudila prvih sto naslovov o holokaustu. Počasi, vztrajno, s stimulirano radovednostjo sem nakupoval po hollywoodskih knjigarnah knjige, zbiral podatke in si ustvaril podobo o nečem, kar je bilo vsa ta leta tabu: nihče ni hotel spregovoriti o umazanem delu Sonderkommande. Njeni člani so bili nekakšna neregistrirana skupina ljudi, v glavnem anonimnih, nezaželenih, ki so osramotili Žide, ker so upepeljevali nedolžne ljudi. In prav oni so v taborišču izvedli upor: vrgli v zrak krematorij, pobegnili, a so jih na poti v svobodo vojaki SS vse do zadnjega pobili. Danes se mnogi sprašujejo, ali so bili zmanipulirani ali so postali tihi sodelavci vodstva v taborišču smrti. Ni jim bilo lahko, kajti njihova življenja so bila brezvredna, usoda zapečatena, negotov je bil samo dan kolektivne likvidacije.

Ko sem napisal zgodbo (120 strani), sem imel sestanek s producentoma. Najprej so hoteli moški film, krut, neizprosen. Kot Dvanajst žigosanih. Kasneje, ko so si ogledali Titanik, so hoteli ljubezensko zgodbo. Recept za uspešen film je znan: v prvem planu strastna ljubezen, v drugem pa kakšna revolucija, vojna, katastrofa. Kot na primer v filmih V vrtincu, Dr. Živago. In seveda Titanik. Slednji je ponovno potrdil moč čudežne formule uspeha in dobil letos kar enajst oskarjev (tako kot Ben Hur). Toda neka podobnost me je pri tem Camerunovem filmu zbodla v oči: od dvanajst nominacij je manjkala nominacija za scenarij. Ko sem si film ogledal, se mi je zdel posnet strogo po predpisih hollywoodske dramaturgije: vse je bilo na svojem mestu, zakaj – zato se je ponavljalo kot pravilo dramaturške elipse. Nič vznemirljivega, a vendar privlačno. Producenti so šli celo tako daleč, da niso nominirali niti mladega igralca DiCaprija, ker kot glavni junak vseeno ni preživel nesreče. Američani imajo radi happy end. Se vedno.

Ko sem tako posedal po hollywoodskih kinih, pohajkoval po velikih samopostrežnicah in knjigarnah (vreme je bilo kar naprej deževno, El niho je bil kriv za vse), sem naletel na kaseto s filmom Titanik režiserja Negulecoa. Posnel ga je 1952. leta. Glavne vloge so igrali Clifton Webb, Barbara Stanwyck in Andrey Dalton. Scenarij so napisali Charles Brackett,

Walter Reisch in Richard Breen. Podobnost obeh zgodb o eni in isti katastrofi je opazna. Režiser Camerun, ki je tudi scenarist najnovejšega Titanika, je našel v starejši inačici ključ za svojo zgodbo, ki jo je seveda spretneje, razkošneje »spakiral« in se pri tem nekako moral odreči scenaristični izvirnosti. Omenjeni trije scenaristi so leta 1953 dobili oskarja za najboljši scenarij! Zato Camerunov scenarij niti ni bil nominiran. Je pač nekdo od rednih članov Filmske akademije pogledal stari Titanik in prinesel pravilno odločitev.

V Hollywoodu je namreč že vse posneto. Kdor prinese izvirni scenarij in se z njim pojavi ob pravem trenutku na pravem mestu in tako dalje, je uspel, čeprav kraljujeta v tovarni sanj dve vrsti producentov: večina na nižjih mestih lahko vedno reče NE, nima pa pravice reči DA. To

je rezervirano samo za sto najbolj vplivnih, najbolj prestižnih ljudi v Los Angelesu.

Znano je, da je povprečni ameriški filmski izdelek sestavljen iz treh ključnih elementov: iz scenarija, realizacije in distribucije. Največ problemov je s scenariji. Še tako dobro besedilo doživi v hollywoodskih obrtnih delavnicah predelavo, nadgradnjo, popravek. Dober scenarij je namreč pogoj za dober film. Ni naključje, da je Playboy prav v aprilski številki objavil pogovor z najbolj bogatim ameriškim scenaristom Joem Eszterhasijem, piscem scenarijev za Basic Instinct, Sliver, Showgirls. V časopisu San Francisco Examiner pa so konec marca objavili pogovor s scenaristom Jeremyjem Larnierjem, avtorjem scenarija za film Kandidat z Robertom Redfordom v glavni vlogi. Oba scenarista sta kritična predvsem do agentov in producentov, ki skušajo uniformirati avtorske izvirne zamisli.

V Hollywoodu bi vsi hoteli sodelovati v filmski industriji. Mladi ljudje prihajajo v mesto, se zaposlijo kot natakari in čakajo na svojo življenjsko priložnost. Hodijo na avdicije, na premiere, tiskovne konference in sprejeme. Mnogi pišejo, pošiljajo tekste, hodijo na tečaje za scenariste in režiserje in skušajo uspeti. V Hollywoodu pa je kar naprej povpraševanje po dobrih idejah, kajti producenti na sedem pripravljenih scenarijev realizirajo samo enega. Še vedno so uspešni filmi z znanstveno fantastiko. Američani verjamejo, da svetu kar naprej grozi katastrofe in nevarnosti in da so edini oni sposobni vrniti udarec in rešiti človeštvo. Uspešne so filmske komedije z otroki in za otroke (Mišolovka, Sam doma, tretji del). Ker je letos petdeset let od ustanovitve židovske države, pripravljajo kar nekaj filmov o holokaustu. Tako bodo jeseni začeli snemati film o židovskem getu v Terezinu na Češkem, v Varšavi pa o varšavski vstaji leta 1944. Steven Spielberg se je odločil posneti film o Lindbergu, ki je prvi preletel Atlantik, pripravljajo pa tudi film o Spartaku ... Torej nič novega pod hollywoodskim oblacičnim nebom. Tam se namreč zjasni le, ko uspejo posamezni filmi. Uspeh pa merijo s količino prodanih vstopnic. To je namreč edino merilo uspeha. Kdor pa v Kaliforniji ni doživel uspeha, ta je revež.

Branko Šomen

Avtor besedila Branko Šomen s Charlijem Chaplinom, spomenikom v hotelu Roosevelt v Hollywoodu.

LOTMERK

PRLEŠKA ARTILERIJA JE ŽE KREDI

Ogroženost Prleških meja je dosegla že katastrofalne razmere. Razpad občine je pred vrati - od nekdanje velike lotmerske občine bo ostal le košček brez Veržaja, Razkrižja, Križevcev in Logarovcev, ogrožajo pa jo tudi Prekmurci. Župan občine dr. vet. med. Ludvik Bratuša je zato že pred časom izdal tajni dekret o ustanovitvi oboroženih sil, ki bi stopile v bran prleških meja.

Prvi so se klicu odzvali na Kamenščaku, kjer so ustanovili artilerijski oddelek. Poveljnik je (prihodnji vojak) Gregor Žizek, kanonir velikega prvega reda, ki nam je izdal nekaj podrobnosti o nastajajoči artilerijski enoti.

Topovi so izdelek domače pameti in materialov. Podnožje je najti na vsakem kmečkem dvorišču, cevi pa so iz visokokakovostnih nerjavečih jekel. Premier topovske cevi je med 22 in 25 centimetrov.

Zanimiv je način polnjenja.

Ta del je še v globokih raziskavah, kljub temu pa dosednji rezultati kažejo izjemne lastnosti. Ker imajo običajni topovi inicialni naboj, polnjen z visokoeksplozivno mešanico trdih eksplozivnih sredstev (smodnik in podobno), so zaradi naravnih bogastev na Kamenščaku začeli preizkušati plinsko inicializacijo.

Kot je znano, so v tem kraju pred leti začeli iskati nafto, našli pa so

vročo vodo. Manj znano pa je, da so pod površjem tudi izjemno velike količine visokoeksplozivnega plina v tekočem stanju. In ravno ta plin naj bi bil osnova za delovanje že omenjenih topov.

Prvi poizkusi, ki so bili opravljeni z nadomestkom karbidnega plina, so dali pozitivne rezultate in kanonir velikega prvega reda Gregor Žizek nam je povedal, da v tej fazi preizkušanja sicer ugotavljajo, da je zvočni učinek še neko-

liko večji kot daljinski, kljub temu pa bodo to pomanjkljivost odpravili takrat, ko bodo začeli uvajati pravi visokoeksplozivni plin.

In kakšna je usposobljenost topniške enote?

»Moralna je visoka, vojska je usposobljena 99,98-odstotno in za Veliko Prlekijo smo pripravljene žrtvovati tudi svoja življenja,« je ob koncu zatrdil kanonir velikega prvega reda Gregor Žizek.

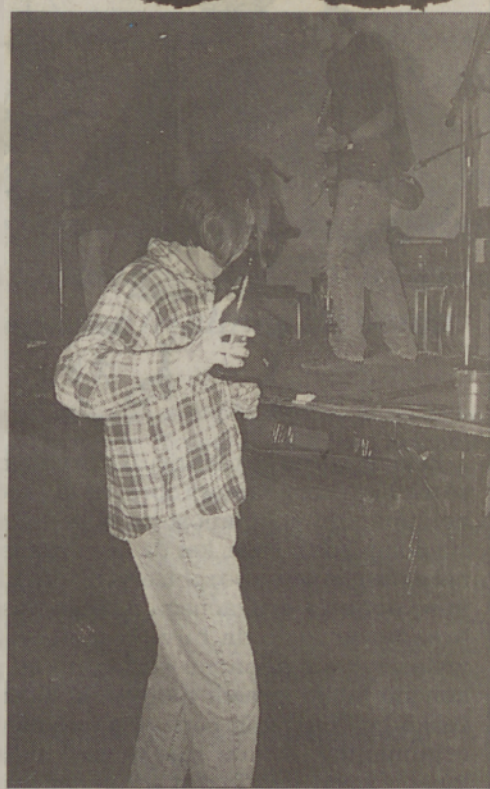
Dušan Loparnik

PREKMURSKA GIBANICA

TREZNI ŠTUDENTI NA ŽURU

Klub prekmurskih študentov je organiziral 17. marca prvo srečanje prekmurskih študentov v Mariboru z nazivom Prekmurska gibanica. Zatrjujejo, da naj bi postalo tradicionalno kot Buja repa v Ljubljani. Tega si vsi zelo želimo! Po neuradnih informacijah se je v prostorih ŠTUK-a zbralo krepko preko 1000 študentov, seveda računano od začetka do konca prireditve. Ker ni bilo vstopnine je bila gneča nepopisna in čakanje na pijačo malo daljše kot običajno. Žal prostori ŠTUK-a (bife in dvorana) ne ponujajo tolikšne prostornosti kot menza Litostroja v Ljubljani na Buji repi. Kmalu po pričetku srečanja so razdelili preko 1000 gibanic, ki so pošle zelo hitro. Bile so zelo redilne, zato je pijača lažje stekla po grlu. Mislimo na alkoholno pijačo, saj je brezalkoholna kvečjemu služila le kot dodatek vinu, pivu ali žganim pijačam. Natakarji so celo zatrdili, da od otvoritve prenovljenega ŠTUK-a pred približno dvema letoma niso prodali toliko pijače kot tokrat. To pomeni, da prekmurski študenti še vedno držijo prvo mesto v tekočih zadevah. Konkurenca je zelo huda, saj so tudi Štajerci in Korošci pravi pivci. Kljub veliki količini popitega alkohola smo bili rahlo razočarani, saj nismo videli nobenega, ki bi klical jelene, onečedil sanitarije ali počel kaj podobnega. Videli smo le nekaj močno vinjenih študentskih glav, ki so zadovoljno spale pri mizah. Da ne bo pomote, razočarani smo bili zaradi manjšega števila fotografij s tako vsebino.

Glasbeniki so se potrudili in zadovoljili študente. Pričeli so Ten High in nadaljevali Štrki. Kot presenečenje je nastopila še Lidija, ki jo je z večjim zanimanjem spremljal predvsem moški del občinstva, saj je bila zelo prijetna za pogledati. Glasbeniki so ustvarili pravo vzdušje in poskrbeli za še en nepozabni študentski žur. Že prej je vse kazalo na tak potek dogodkov, saj so teden dni prej priredili tekmovanje med dvema študentskima domovoma na Gosposvetski. Treba je priznati, da je bilo udeleženi malo Prekmurcev. Tekmovanje je bilo nekoliko drugačno, z manj športnega duha. Tekmovali so namreč v tem, kateri bodo iz svojega doma na tla vrgli več televizorjev. Razumljivo je, da televizorji niso ostali uporabni po letu iz sedmega ali osmega nadstropja. Večinoma je šlo za stare televizije, pogosto se pa zgodi, da pijani študentje vdrejo v študentske sobice in zaplenijo tudi nove televizije. Rezultat ni bil neodločen, ampak je zmagal en od

CESTNO RAZMETAVANJE

Davkoplačevalci smo ubogi ljudje. Na vsakem koraku nas pritiskajo z davki, nam trobijo o potrebnosti varčevanja in nam polnijo ušesa, kako moramo spreminjati način življenja. Takšna je država, ki se ne drži niti enega od naštetih načel. Najlepši primer je trenutno že več kot pol leta trajajoča obnova ceste med Dokležovjem in Veržajem, kjer gradijo tudi pet mostov.

Zakaj gre? V prvi vrsti seveda za neupoštevanje vseh že omenjenih načel. Dela za obnovo sta dobili dve podjetji: Cestno podjetje Celje in mariborski Gradis. Začelo se je z zavlačevanjem začetka del. Rok, ki so si ga cestarji postavili, je bil že v začetku izjemno dolg - od oktobra 1997 do avgusta 1998. Ko se je gradnja začela, je bilo takoj jasno, zakaj. Celjski graditelji morajo zgraditi dva, mariborski pa tri mostove. Gospodje so na gradbišče pripeljali minimalno zahtevano ekipo delavcev in začeli mostove in ceste delati počasi: najprej en most. Postavitev opažev, betoniranje, odstranjevanje opažev. Nato drugi most - enaka zgodba. Kot da ne bi imeli dovolj opažev, da bi Celjani naenkrat delali dva, mariborčani pa vse tri mostove. Seveda bodo očitek zavrnili s tem, da jih pri delu ovirajo nesramni vozniki, ki ne upoštevajo znakov o zapori omenjenega cestnega odseka, da tehnologija dela pač zahteva takšen način gradnje ...

Vseeno pa bo nekatere težko prepričati, da z drugačno organizacijo in načrtovanjem dela ne bi šlo tudi hitreje. Morda pa vodstvom obeh podjetij tak način dela ustreza, saj imajo polno zaposleno le eno ekipo gradbincev.

Drugo, kar moti pri tej gradnji, je še drugačno razsipavanje denarja. Vsi, ki se vozi-

mo po tem odseku, vemo, da so pred dvema letoma po dolgem čakanju le začeli obnavljati cestišče. Takrat so preplastili del ceste od Dokležovja do odcepa proti športnemu igrišču. Lep nov asfalt je zakril luknje in razpoke. Sedaj so ta novi asfalt v celoti strgali s cestišča, prav tako tudi del asfalta, ki so ga na novo naredili pri obnovi velikega mostu čez Muro. Kot da pred dvema letoma nihče ni vedel, da se bo začela generalna obnova tega odseka in da so milijoni za asfalt pravzaprav vrženi skozi okno. In to z veliko lopato. Seveda se za to ni potrebno razburjati, saj smo dali denar za gradnjo avtomobilisti in drugi davkoplačevalci.

Veržejci že dolgo protestirajo proti načinu gradnje. Ne samo zaradi obvoza, ki bi jim - če bi upoštevali vse prepovedi - podaljšal pot do Murske Sobote vsaj za 25 kilometrov, pač pa tudi zaradi drugih razlogov. Prvi in najpomembnejši je protipoplavni obrambni nasip pred vasjo. Skozi njega vodi sedanja cesta, in ko reka Mura grozi s poplavlami, se vrli Veržejci z nadčloveškimi naporji borijo z naravo, da skozi ta usek ne bi pridrla vodna ujma in poplavlila naselja. Že pred začetkom gradnje so opozarjali odgovorne, da bi bilo novo cesto potrebno narediti tako, da bi se nivojsko začela spuščati šele za sedanjim obrambnim nasipom, ne pa pred njim, saj bodo imeli sedaj še vedno ta usek, ki bo ogrožal Veržej.

Seveda se v Sloveniji zavedamo, da je turizem perspektivna gospodarska dejavnost, in če se želimo približati Evropi tudi po tej plati in si zaslužiti kakšen trdi dolar, bi morali razmišljati evropsko. Pa ne. Če bi, bi namreč

UPRAVIČILA PRIČAKOVANJA - IZUMRLA RASA

obeh domov za en (razbiti) televizor. Tudi po prihodu policistov se stanje ni kaj dosti spremenilo, razen pesmice, ki so jo glasno in ponosno zapeli študenti: "Kaj nam pa morejo, morejo..." Izmislili so si tudi nagrado za prvo mesto, ki je bila novi barvni televizor. Pa naj še kdo reče, da študentom ne gre dobro!

ACI Večni študent.

DENARJA

Predragi in prepočasni

načrtovalci obnove ceste v ta projekt samodejno vključili tudi kolesarsko stezo, ki bi jo speljali ob obnovljeni cesti. V bližini Veržeja je namreč turistični center Banovci pa tudi drugi turisti z veseljem časarijo po tem koncu pokrajine ob Muri. V spomladanskem času je tu namreč veliko zvončkov, zato so ob sobotah in nedeljah na tej cesti parkirane kolone avtomobilov in koles tistih, ki so prišli nabirat te prve spomladanske cvetlice in uživati v naravi. In to se ponavlja vse leto. Ko bodo konec letošnjega oz. prihodnje leto začeli z obnovo petanjkih mostov, bo na tej cesti od Veržeja do Dokležovja pravi kaos in turisti se bodo pod nosom obrisali za nemoten mir. Kolesarji pa se bodo pod nosom obrisali za kolesarsko stezo, saj je način, gradnje sedanje ceste, ko so cestišče dvignili za več kot dva metra, takšen, da bo dograditev kolesarske steze skoraj nemogoča. Turizem smo pač ljudje (pa ne vsi).

Omenjena cesta bi zato morala biti šolski primer in opozorilo, kako se obnova cesti ne dela. Večina načrtov nastaja kabinetno, ne da bi ljudje lahko sodelovali pri projektiranju in s svojimi pripombami kabinetnim načrtovalcem dopovedali, kaj vse se da narediti in kako, da bi dala obnova čim več pozitivnih rezultatov za razvoj kraja. Ni samo nova asfaltna prevleka tisto, kar si ljudje želijo. Tudi boljše prometne razmere in možnosti za razvoj šole dajo pravi pomen obnovi. Tu pa so na cesti Veržej-Dokležovje v celoti razočarali. D. Loparnik

Reveži v Slovenskih goricah so nekoč kradli kure kot srake jajca

Izdajalsko petelinje petje v mrtvašnici

Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je živel okoli leta 1908 občinski čuvaj, ki je med opravljanjem nočne službe kradel piščance iz kmečkih kurnikov

Kradli so »bogi vajncari«

Pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je med prebivalstvom še pred leti krožila pripoved o nabitem tržanu, ki je bil podnevi poštenjak, ponoči pa je kradel piščance, kokoši, jajca. Starejši pa se spominjajo še časov med dvema svetovnima vojnama, ko so kure izginjale iz skoraj vseh kurnikov. Eno noč je bil oropan kurnik pri tem in drugo spet pri drugem kmetu. Elizabeta Perko od Sv. Trojice šteje danes 75 let in nam je povedala, da so včasih kradli v tem kraju »bogi vajncari«. To so bili ljudje brez imetja, ki so z delom v vinogradu, na njivah, v gozdu »plačevali« bivanje v kmetovi bajti. Tatvine so bile tako pogoste, da se je njen oče odločil, da so začeli kure čez noč spravljati pod »kumen« v kuhinji. To je prostor pod kamnito polico, ki je bila ne-

kje je privezan hišni pes. In proučil je, ali je pasja mrcina podkupljiva in ali ponoči nevarno izdajalsko renči. Ugotavljal je tudi, kaj kje ob večerih počno, kdaj kdo leže k počitku?

In ko je čevljar prevzel vlogo nočnega čuvaja, je poskrbel še za dodaten zaslužek. Rad je jedel piščance. Ni se branil kurje juhice in tudi ocvrta jajca so mu teknila. In vedel je, da gredo piščanci v mesto za med. Po lisičje se je tihotapil po kmečkih dvoriščih. Spretno prestavljal noge, da ne bi česa prevrnili. In ko je prišel do plena, je piščancem spretno zavijal vratove, da bi bili tihi. Včasih mu je uspelo odnesti tudi živo perjad, in to mu je bilo še v posebno zadovoljstvo, saj se vsega nakradenega mesa ni dalo pojesti naenkrat, ker pomočnik včasih ni imel časa, da bi odnesel blago v mesto. Crknjen piščanec pa začne v vro-

Trojičanka Elizabeta Perko se še dobro spominja časov, ko so reveži kradli perjad.

Trojiška mrtvašnica, v kateri je nočni čuvaj skrival nakradene piščance.

koč pred vrati krušne peči. Spodaj so napravili zasilna lesena vratca in kokoši so bile tako čez noč na varnem.

Ni bil revež, a mu je vseeno dišala sosedova perjad

Bilo je okoli leta 1908. Pri Sv. Trojici je živel star čevljar, ki je bil povrh še občinski čuvaj in pismoenoša. Dobrodušen možiček je rad zahajal zdaj v to, potem spet v drugo trojiško gostilno in si privoščil četrtinko najboljšega vina. Redki so bili v tistih časih povprečni ljudje, ki so šli v gostilno na kozarček vina tudi med tednom. In so se začeli krajani spraševati, od kod možaku denar?

Med raznašanjem pošte je čevljar domala spoznal sleherno domačijo na širšem območju. Po lisičje je opazoval, kje je hlev, kurnik,

čem poletju kmalu zaudarjati.

Izgovarjal se je, da preganja dihurja, lisico, tatove

Zgodilo se je, da so prebivalci oblegane hiše zaskočili ropot ali sumljivo kokodakanje kokoši. Hišna vrata so zadrževali in zunaj se je prikazal čuječi gospodar. Tema je bila povsod, takrat še ni bilo električne razsvetljave in čevljarček se je skril za deblo ali počenil, legel za grm. Pa se je zgodilo, da ga je gospodar vseeno zalotil. In znašel se je nočni čuvaj. Rekel je, da preganja dihurja, ki se je spravljal v kmetov kurnik. Enkrat je bil njegove navzočnosti kriv dihur, drugič lisica in celo tat.

In jezil se je na čuječe ljudi, češ da ga motijo pri skrbnem nočnem opre-

Iz mrtvašnice k strankam v Maribor

In tisto, kar je prebrisanec ponoči nakradel, je odnašal v skrinjice, v mrtvašnico. Zgodaj zjutraj, ko so ljudje še spali, se je tam pojavil njegov skrivnostni pomočnik, nakradeno stlačil v cekar, nahrbtnik ali vrečo in že je pešalil proti Sv. Lenartu, Zamarkovi. Povzpeli se je čez Malečnik in prišel v Maribor v času, ko so se meščanske gospodinjice že vrtele okoli štedilnikov. Obiskal je svoje stalne odjemalke, se z izkupičkom vrnil k Sv. Trojici in si denar razdelil z nočnim čuvajem.

Ko je petelin preglasno zapel

Vse v življenju pride enkrat na dan. S čev-

ljarčkovim nečednim pravilom je bilo konec, ko je neko zgodnje jutro v mrtvašnici glasno zapel ukradeni petelin. Slučajno je šel mimo pokopališča k zgodnji jutranji maši neki kmet in petelinje petje ga je zaradi radovednosti zvabilo do mrtvašnice. Za storjena dejanja je moral prebiti nekaj časa v »kajhi«.

In ko je bila kaznen poravnana, Trojičanom ni mogel več pogledati v oči. Odpravil se je v mrtvašnico, da bi si v njej vzel življenje. Prestregli so ga tržani in ga na pol mrtvega spravili domov in potem je zares kmalu umrl.

Zapisal
in fotografiral
FRANČEK
ŠTEFANEČ

MEHIKA – OČARUJOČA

V enem od tipičnih mehiških gostišč so nam Indijanci s plesom in izvirnimi oblačili pričarali bogato folkloro svojih prednikov.

STOPILI SMO NA OZEMLJE, KATEREGA ODKRITJE KONEC 15. STOLETJA JE POVSEM SPREMENILO ŽIVLJENJE LJUDI

Za nekdanjimi kulturami so ostale številne piramide, ki jih občudujemo še danes. Ta majevska piramida v Uxmalu velja za enega od arhitektonskih biserov.

Na vrhu piramide so žrtve položili na žrtveni oltar in duhovniki so jim prerežali vrat. Za Maje je bilo žrtvovanje slovesni obred, ne dejanje krutosti.

Indijanci iz rodu Totonakov izvajajo volador, enega najstarejših mehiških plesov. Štirje »leteči« Indijanci se počasi spuščajo z glavo navzdol po vrveh, ovitih okrog zgornjega konca visokega stebra. Njihov ples ponazarja vezi, ki povezujejo bogove z zemljo.

Moderna bazilika Guadalupske matere božje, ki so jo postavili l. 1531 na porušeni azteških piramidah. Danes je pomembno romarsko zbirališče.

Olmeki so iz bazalta ustvarjali mogočne glave, ki so bile velike od 1,50 do 2,90 metra in so tehtale okoli 20 ton. Sploščena glava in škilavost sta pri Olmekih in Majih veljala za lepota ideala. Zato so že otrokom lobanje obdali z deščicami in jih zategovali ter na čelo pritrdili kroglico, da so škilili.

Črno-lasi, okroglolični in zgovorni otroci Majev so za pezeto ali dve vedno pripravljeni pozirati.

Priljubljena turistična točka Mexica so sloviti plavajoči vrtovi Xochimilco. S svetjem okrašenimi čolni drsijo po labirintu kanalov med številnimi otočki. Za prijetno razpoloženje poskrbijo ljudski godci mariachi.

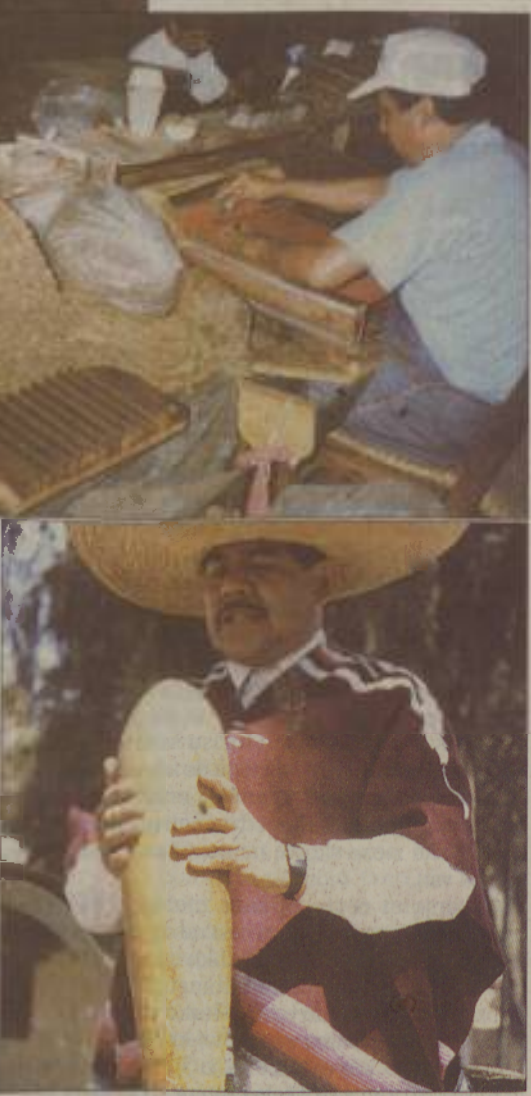
Obiskali smo plantaže tobaka in tovarne, kjer ročno izdelujejo cigare. Za pravo cigaro so potrebni le dobro posušeni listi z dovolj vlage in primerne velikosti za oblikovanje, spretno roko domačinov in riževo lepilo.

Tudi v pripravi slaščic so Mehikanci pravi mojstri.

Na dan mrtvih gredo na pokopališče, kjer se srečajo s svojimi pokojniki. Ob grobovih posedijo, se pogovarjajo in celo posladkajo z lobanjami iz čokolade in marcipana.

V mehiških »cantinas« in »pulquerias« (menda samo za moške) prevladujejo tri pijače: tequila, mezcal in pulque. Vse so destilirane iz družine agav. Mehikanec demonstrira postopek pridobivanja pulque iz stoletne agave ter njeno vsestransko uporabnost.

MEŠANICA INDIJANSKE, SPANSKE IN AMERIŠKE KULTURE

Le malo je dežel, ki bi se lahko pohvalile s tako raznoliko pokrajino, kot je mehiška. To je dežela kontrastov. Negostoljuben in puščavski sever nima ničesar skupnega s tropskim jugom, ki je gosto naseljen. Med tema območjema se razteza osrednja visoka planota, kjer so idealne razmere za kmetijstvo in industrijo. Poleg reliefne smo opazovali tudi klimatsko vegetacijsko pestrost, saj se v Mehiki podnebje in rastje z nadmorsko višino tako spreminja, da se vzporedno spreminja tudi zunanji videz posameznih pokrajin in kot posledica tega tudi raznolikost gospodarstva. Na poti iz nizkih priobalnih ravnin proti najvišjim vulkanskim goram v notranjosti smo spoznali kar štiri klimatsko-vegetacijske pasove, ki neopazno prehajajo drug v drugega. Obiskali smo plantaže ananasa, sizala, tobaka, banan, sladkornega trsa; od blizu ali skozi okno avtobusa pa smo opazovali košata drevesa mangovca, iz stebel rastoče plodove papaje, kakavovca, raznovrstne palme (kokosove, kraljeve, trebušaste, oljne), na namakalnih območjih pa bombaž, riž in veliko tradicionalnih poljščin, kot so koruza, fižol in raznovrstne vrtnine.

Večina prebivalcev današnje Mehike spada med mestice - mešance indijanskega in španskega rodu. Mehika, ki ima več kot osemdeset milijonov prebivalcev, je dežela, kjer govori španščino največ ljudi na svetu, čeprav jih kar pet milijonov v vsakdanjem življenju še vedno uporablja različne ameriško-indijanske jezike.

Hitro smo spoznali, da se tod prepletata preteklost in sedanost: na eni strani sodobne zgradbe in velike avtoceste, na drugi številne vasi brez elektrike, na eni strani velike namakalne površine, na drugi polja, izsušena od suše; na eni strani verski fanatizem, na drugi ateizem; na eni strani pozitivni premiki v kmetijstvu, na drugi kmetje, ki zapuščajo zemljo. To je država naravnih in družbenih nasprotij, država z dolgo in slavno preteklostjo, vendar nejasno prihodnostjo.

Če hočemo razumeti današnja dogajanja v Mehiki, moramo nujno poznati glavne dogodke v bogati preteklosti Mehike. Mehška planota je zibelka najstarejše države. Visoko kulturo so razvili prvotni

Obiskali smo naselje Majev. Ti majhni debelušni potomci nekdanjih Majev so nas presenetili s svojo skromnostjo in zadovoljstvom.

prebivalci, to so bile civilizacije Toltekov, Aztekov, Majev, Zapotekov in drugih. Prav Azteki so se naselili na otočkih sredi slanega jezera Texcoco in oblikovali najlepše in največje mesto azteške civilizacije. Mesto se je širilo tudi na sosednje umetno ustvarjene otočke. Te plavajoče otoke so ustvarjali tako, da so blato z dna jezera in iz okolice neprestano nalagali na nekakšne podporne konstrukcije iz vrbja, ki so jih z vrvmi privezali na dno jezera. Azteki so bili veliki osvajalci. V njihovem življenju je imela religija velik pomen. Bili so mojstri v gradnji velikih piramid v nadstropjih. Verovali so v življenjski cikel, ki traja 52 let. Ob koncu cikla so pogasili vsa ognjišča, se zaprli v hiše in čakali na konec sveta. Do tega pa ni prišlo, ker so jim bili bogovi zopet naklonjeni. Ponovno so zaživeli in ponovno so začeli obnavljati in dograjevati piramide. Zato pa so svojim bogovom žrtvovali tisoče in tisoče ljudi, predvsem vojnih ujetnikov. Vojne niso vedno potekale zaradi novih ozemelj, velikokrat le zaradi novih ujetnikov. Obredna žrtvovanja so imeli na vrhu piramide. Žrtvam so z ostrim nožem (narejen je bil iz vulkanskega stekla obsidijana) prerežali prsni koš in iztrgali še trepetajoče srce ter ga darovali bogovom. Skoraj neverjetno je, da se je večina ljudi prostovoljno žrtvovala, da so brez strahu ure in ure čakali v vrsti in da pri obredu niso bili omamljeni.

Obrede žrtvovanja so poznale tudi druge civilizacije. V kraju Chichen Itza na polotoku Yucatanu so se ob slovesnih ceremonijah zlasti mlada dekleta in fantje metali v izredno globok žrtveni vodnjak. Chichen Itza je že prestolnica Majevske kulture. Maji so sicer veljali za miroljubno ljudstvo, krvoločnost naj bi prevzeli od Aztekov. Mi pa smo občudovali in plezali po njihovih arhitektonskih stvaritvah - to so ogromne stopničaste širiotne piramide. V kraju Palenque so jih v zadnjem

Pogled na Dolino kaktusov je očarljiv. Kar dih ti zastaja ob pogledu na kaktuse stebričarje, kaktuse opa (stari očetje), trebušaste kakteje (taščin stol), palme juka (slonove noge), opuncije in še stotine drugih. Stebričarji rastejo povprečno 200 let, ob dežju se napijejo in tehtajo po nekaj ton.

desetletju odkrivali kar sredi pragozda. Domačini trdijo, da jih pragozdovi skrivajo pred očmi sodobne civilizacije še nešteto.

Prav v Palenqueju smo se srečali z Indijanci Lakandoni, ki se kot eni redkih še upirajo evropeizaciji. Morda jim to ne bo več dolgo uspevalo. Njihove vasi v pragozdu so oddaljene druga od druge po nekaj dni hoda. Danes jih je le še nekaj več kot dvesto. Živijo v plemenih, so samozavestni in ponosni, nizki in rumenkaste polti, puščajo si dolge črne lase. Hodijo bos, oblačijo si doma stekani beli pončo, ki jim sega čez kolena. Niso pismeni. Krčenje gozda je za njih sveto opravilo. Ogenj nenehno gori in nikoli ne ugasne. Koruza je njihov glavni pridelek in sestavni del prehrane poleg sladkega krompirja, fižola, buč, želv, želvjih jajc in rib.

Poleg te mračne črte v zgodovini Aztekov in drugih civilizacij je potrebno tudi poudariti, da so razvijali najsijajnejšo kulturo. Njihova umetnost, arhitektura in številni dosežki v znanosti se lahko primerjajo in prekašajo dosežke starih Grkov. Poznali so koledar, bili neverjetno natančni astrologi, razvili so svojo pisavo, bili umetniki v obdelavi najtrših bazaltnih kamnitih blokov pa tudi polja so znali namakati in pravilno obdelovati. Žal so nekatere od teh civilizacij izginile. Še danes se sprašujemo, ali so jih uničile epidemije bolezni, ali vojni spopadi, ali pa so se zaradi polj odselili in porazgubili po prostranstvih pragozdov. Tiste preostale pa so Španci zajeli, pokorili, pokristjanili, uničili njihovo kulturo, podrli piramide in na njih zgradili krščanske cerkve in nova kolonialna mesta.

Na ruševinah je nastalo tudi današnje glavno mesto Ciudad de Mexico, ki je danes največja metropola na svetu. Leži v naravni kotlini na nadmorski višini 2240 metrov in je obdano s številnimi vulkanskimi gorami. Mexico je izpostavljen potresnemu in vulkanskemu delovanju. Leta 1985 ga je prizadel hud potres, ki je v manj kot petih minutah zahteval več tisoč človeških življenj. Jedro mesta, ki leži na dnu nekdanjega jezera, se je treslo kot »žolca«. Opazili smo, da so številne zgradbe poškodovane, da se nagibajo oziroma pogrezajo, celo katedrala na osrednjem trgu Zokalo je podprta z železno konstrukcijo. Na širšem območju glavnega mesta živi že polovica vsega prabivalstva, samo mesto ima že več kot 22 milijonov prebivalcev. Mestu prinaša takšna prena-

Mehiški zaliv

Indijanci Lakandoni verjamejo, da se bo njihova življenjska doba končala s katastrofo takrat, ko bodo prišli jaguarji in požrli človeštvo. Večja verjetnost je, da jih ne bodo pogoltnili jaguarji, ampak ceste in tovarne.

Slavica Horvat

Kot geografinja že vrsto let poučujem na Osnovni šoli Tišina. V teh letih sem spoznala, da učenci sprejmejo učitelja in njegov predmet le, če jih zna motivirati za delo in če jim zna na zanimiv način približati pokrajino in življenje ljudi v njuni soodvisnosti. Zadovoljna sem, da sem se letos udeležila strokovnega geografskega izpopolnjevanja po deželah Mehike in Kube. Terensko delo je trajalo štirinajst dni. S seminarскими nalogami (izdali smo celo Zbornik referatov) smo se že predhodno pripravili in bili pravi vodniki svojim kolegom na terenu. Res je bilo naporno, a nepozabno. Ne le da smo si nabrali ogromno znanja, postali smo bogatejši za nova spoznanja, za nova prijateljstva, za spoštovanja drugačnosti. Verjamem, da bodo z mano postali bogatejši tudi moji učenci in predmet geografija. Prav to pa je bil tudi moj namen. Žal mi šola finančno ni stala ob strani, se pa najtopleje zahvaljujem vsem pokroviteljem, ki so mi pomagali.

seljenost številne težave, kot so onesnažen zrak, pomanjkanje pitne vode, hrane, kriminal, brezposelnost. Na obrobju mesta kot gobe po dežju rastejo revne četrti brez osnovnih higienskih naprav. V teh bednih barakarskih »slumih« živi kar tri četrtine prebivalstva. Tako kot v Mexicu, se je tudi v preostalih obiskanih mestih do danes ohranila živa ljudska kultura z vsemi svojimi posebnostmi. Zanimive in privlačne so bile cerkve, samostani in palače iz španskega kolonialnega obdobja, antropološki muzeji z bogato kulturo nekdanjih civilizacij ter impresivne stavbe moderne dobe.

Tudi mehiška kuhinja nas je očarala. Čeprav je tako raznolika in zadovolji še tako zahtevne okuse, se določene jedi ali sestavine pogosto pojavljajo. Osnovna sestavina vsakodnevnega obroka so koruza, fižol in čili (chili), ki jih kombinirajo z drugo zelenjavo, mesom, ribami in začimbami. Najpogostejše smo se srečevali z nekvašenimi palačinkami iz koruzne moke - tortiljami, ki jih nadevajo z različnimi mesnimi in zelenjavnimi nadevi. Obožujejo močno začinjene jedi. Priljubljen dodatek jedem je paprika različnih sort. Poznao samo čez sto sort čili paprike. Na jedilniku smo pogosto srečevali omake in solate iz kaktusov, raznolike jedi iz avokada, okusna je bila mandljeva juha, priloge iz sladkega krompirja in riža, mehiški koruzni čips, veliko pojedjo zelenjave in raznovrstnega tropskega sadja.

Poskusili smo tudi mehiško nacionalno pijačo tequila, ki jo pridobivajo iz soka agave maguey. Po tradiciji smo jo pili s soljo in limonami. Prav priljubljena pijača je mazcal, katere zaščitni znak je črv, ki živi v tej agavi. Pravi poznavalci mazcala črva pojedjo, ko popijejo še zadnjo kapljico pijače. Poskušali smo tudi motno, sluzasto pijačo pulque, ki jo pa pridobivajo iz agave pulque. Mehčani poznajo lepo navado - po zaužitem obroku sledi počitek siesta.

Raznolikost mehiške tradicije ima svoje korenine v bogati in pisani zgodovini Mehike in številnih političnih, gospodarskih in kulturnih vplivih v stoletnem razvoju mehiškega ljudstva. Mogočni imperiji Majev, Aztekov, Toltekov, Mikstekov in Zapotekov niso pustili svojih sledov le v arheoloških pričevanjih, temveč v vseh porah prijaznega, nasmejanega in dobrodušnega Mehčana. Kljub revščini in pomanjkanju so zadovoljni in srečni. Od njih bi se lahko veliko naučili.

V knjigah njune mladosti bi pisatelj napisal, da je lilo kot iz škafo. Lilo pa je kot iz razparanega vampa. Pet ur je že posedal po letaliških sedežih in čakal, kdaj bo prenehalo in bo letalo le pristalo ali priletelo, od tam, od koder ga čaka. Niti piti se mu ni dalo več v soparnem baru, polnem sitnobe in zaspane nejevoljnosti.

- Obveščamo vas, da letalo iz New Yorka še čaka na dovoljenje za polet iz Frankfurta, so zvočniki zaodmevali že najmanj dvajsetič. Nič, si je dejal in se zavlekel na zadnje sedeže avta. Štrmot dežja in pesek v očeh sta ga zapeljala v spanec in tiste sanje, po katerih se človek zbudi z nostalgичnim nemirom v mišičnih vlaknih.

Njuna najljubša gostilna. V dvorani muzika, za šankom pa brata.

- Ne govori mi, da se ne da živeti! Starejši sem, menda bom vedel, se je zibala cigareta, prilepljena na spodnjo ustnico.

- Da se živeti, seveda se da. Lahko pa bilo še mnogo bolje in vem, da je nekje drugje boljše, ga je miril mlajši s pridruženim glasom.

- Kaj trepečeš! Tu lahko govoriva, kar hočeva in o čemerkoli hočeva. Tu je vse naš! je zalomastil po šanku in naročil novo rundo.

koraki so podrsavali proti domu. Med potjo so od nekod privršali oblaki in vtilo se je kot iz mlinskega kolesa.

- Takrat bi lahko tudi šla takole domov, so brundale misli starejšega pred njiju.

- Tisto so bili drugi časi, pa čeprav se mi vse skupaj zdi kot bi bilo včeraj.

- Pravzaprav mi nisi nikoli do konca povedal in napisal, zakaj. Vem, da nisi nič govoril proti, da te ni imelo biti zaradi česar koli strah, sta se ustavila nad domačijo, obraza pa jima je izpiral dež.

Mlajši je pogledal tja v temo, kjer se je komaj slutila temna packa hiše, in ponovno brata. Oklevanje se je vleklo in napenjalo. Mlajši se je nato le obrnil vstran in prestrelil molk:

- Slep si kot kura!

- Kaj sem slep?

- Eh, brat moj, mu je stopil povsem blizu, pogled naju! Ali ti ni nič jasno ali res ničesar ne vidiš, ničesar ne povežeš?

- Jaz ničesar ne vem! se mu je zadril nazaj v obraz in poskušal nekam ubežati, kot bi se pred vsem skupaj skušal skriti, je odrinjal blato izpod nog. Po nekaj okornih korakih ga je spodneslo in zaril se je po blatu. Poprosil ga je:

- Vsaj ti mi povej, da tisto ni bilo res.

Milivoj Miki Roš

B R A T A

- Ampak jaz vseeno grem.
- Kdaj? ga je presvedral z očmi.
- Danes. Zdaj.

Kar naenkrat se mu je zazdelo vse skupaj neznansko tihotno. Kot bi mu kdo nalil vosek v ušesa, muzika pa je bučala in šank je rojil. Mali mu je še kar razlagal in dopovedal s pogledom, uprtim prav v bratove oči. Tisti njegov krik besa mu je prihajal nekje izza tilnika in kar trije so skočili nanj. Komaj so ga uspeli odtrgati od manjšega in mlajšega brata, kateremu se je ustnica že preklano debelila. Zunaj je lilo kot iz škafo, zabrisali so ga naravnost v največjo in najbolj blatno lužo.

- Res grem, mu je pomagal na noge.

- Materi bo počilo srce pa še dežuje.

- Naj, jih vsaj ni zunaj. Ob tem vremenu ne bodo hodili ob meji. Vse je zmenjeno, čakajo me. Drži se!

- Kaj pa mama? se je zadril za njim v zavesasto temo.

- Ona bo razumela, je še komaj slišno prišlo do njega in po tistem so prihajala samo še pisma in tudi fotografije.

Skozi spanje se mu je zazdelo, da je dež vse glasnejši in glasnejši, da je prav bolelo skozi ušesa in ga še bolj pritislilo na sedeža. Vse dokler ni v polsnu samega sebe prepričal, da tako glasen dež ni mogoč. Zažmirkal je proti orošenemu steklu. Nanj je trkala nasmejna podoba davno poznanega obraza. Lahko da so še sanje. Nasmejani pa je trkal še dalje in mu kimal, češ jaz sem, res sem jaz. Res je on, brat, prvič po tridesetih letih. Kako mlad je bil takrat, nežen, da si se ga bal bolj glasno ogovoriti.

Objela sta se v pozdrav, ki je bil obenem tudi izpuščeno slovo.

- Kot takrat, kaj? se je smejalo mlademu.

- Samo da je vse tako drugače, si je šel skozi lase starejši.

- Tu se ne da nič pomagati, sta nazdravila z zadnjo pijačo in se skozi jutro odpeljala proti daljnemu domu. Ponovno je pričelo liti.

V gostilni je bilo vse skupaj videti, kot bi bila veselica namenjena prav njemu, obiskovalcu rojstnega kraja. Glasba buči in šank roji. Špricerji so iztegnjeni na metre, pa jih več ne zmorejo. Tam po pol metra prične kislina udarjati v usta.

- Treba bo presekati! se naročijo pelinkovci.

Že ko so bile oči kot počene bučne peške, sta za seboj pustila igrajočo gostilno. Zadevajoči

- No, vidiš, da nisi slep, samo delal si se slepega, je mlajši sedel poleg njega, kar lepo sva oba ostala sama in se nikoli nisva poročala, ne ti ne jaz. Ti iz ljubezni, jaz iz greha.

- Upal sem, da so samo vaše čenče.

Mlajšemu se je zatresel glas:

- Mati naju je zalotila v moji sobi, starejšega je kar dvignilo, ne, ne, saj ni ona ničesar pravila okoli. Ona, Agica, se je sama hvalila, da jo porivata oba brata. Ampak jaz sem jo samo enkrat, takrat, ko naju je mati ... Sama je prišla in se mi nastavljala, jaz do takrat še sploh nisem. Po tistem pa me je zbadala, da nosi mojega otroka, ti slepec pa si jo hotel za ženo.

- Ona pa me ni hotela. Ko si ti pobegnil, malo po tistem je šla tudi ona. So mi govorili, da za tabo.

- V Ameriko?

- Tja pač, kamor si šel, pa se je kasneje izvedelo, da je šla samo tu malo vstran. Jaz je nisem več videl.

Dež je nehal liti in sploh nehal iti.

- Pa, tu je mlajši malce postal, te še zmeraj drži, mislim, jo še zmeraj? Saj veš, kaj mislim.

- Kaj pa vem. Navadil sem se biti sam. Pa ti?

- Delo in samo delo. Imel sem nekaj žensk. Ni šlo. Zmeraj sem se bal, da bom koga prizadel. Pravzaprav se mi je to tudi zmeraj dogajalo. Za vsako žensko je ostal nekdo, ki ga je potem prekleto bolelo.

Stari je prešerno in dolgo pljunil:

- Saj, meni pa so vse ušle, ker sem vsako, ki sem jo malo bolj povohal, hotel za ženo.

- Norca. Veš, midva sva ena velika norca, se je otesel mlajši in pomagal na noge še bratu. Namesto da bi babe prav po moško obračala in prevračala, sva delala iz tega cela leta hudičevih dram in se bala.

- In kaj bova zdaj?

- Res je, da si starejši, vseeno pa le nekoliko kokošji. Domov sem prišel, ker mi je vsega dovolj in prej ali slej bi se o vsem pogovorila. Le tega sem se bal, kako ti to vse skupaj nosiš v sebi.

Otrkavala sta si blato s čevljev, ključ je že odklepal vrata. Starejši je še kar molčal, tudi ob večerji. Ob zadnjem grizljaju pa le izdavi:

- Saj tega ne moreš nositi vse življenje, ne?

- Lahko ali pa tudi ne. Jaz bi rad samo še živel, pa naj srca pokajo ali celijo, briga me, ga je čisto na koncu še enkrat pogledal v oči. Pa ti, ti bi se še zmeraj rad ženil?

- Briga me, je zalomastil po mizi, samo da je baba!

primarij dr.

LOJZE
ŠTEVANEČ

spec. internist

Preveč klora

Pred ordinacijo je stal starejši možak. Z roko si je zastiral pogled in z muko prebiral napis na vratih. Nekaj je momljaj. Nisem ga poznal.

Presenečen me je pogledal, ko sem ga vprašal, ali kaj želi. Pomolil mi je roko v pozdrav in rekel, da je Volk. Ponovno sem ga vprašal, ali kaj želi.

»Povejte bolj na glas!« je zakričal. »Ne slišim.«

Glasneje sem ponovil vprašanje. Da ga srbijo noge, je rekel, in da je za to kriv klor, ki ga je preveč v vodi bazena. Peljal sem ga v ordinacijo in vprašal, ali jemlje kakšna zdravila.

»Ne!« je rekel. »Samo kopam se v bazenu in sedaj me srbijo noge.«

Zavihal je hlačnice. Koža je bila sveže spraskana. Praske so bile ponekod že pokrite s krastami. Dvignil se je in spustil hlače. Spraskane so bile le podkolenice. Koža suha, kar svetila se je. Utrip srca na hrbtišču obeh nog je bil dobro tipen.

»Se zdravite zaradi sladkorne bolezni?«

»Onemu pri bazenu, ki tam hodi in gleda, sem rekel, da je v bazenu preveč klora. Pa veste, kaj mi je rekel? Da ga je toliko, kot ga mora biti.«

»Vprašam vas, ali imate sladkorno bolezen?«

»Ni res, kar on pravi! Jaz pravim, da ga je preveč!«

»Verjetno ni kriv klor, bo kaj drugega,« sem mu rekel tik ob ušesu.

»Nikakor ne!« je planil. »Jaz si redno umivam noge. Z milom si jih večkrat na dan operem,« je poudaril. »Bil sem v dvajsetih zdraviliščih, pa se mi je to zgodilo le enkrat. Samo v enem zdravilišču se mi je to zgodilo, kjer je tudi bilo preveč klora v bazenu.«

»Koža je povsem izsušena. Preveč si jih pere z milom,« sem rekel sestri in naročil, da mu kožo namaže s hladilnim tekočim pudrom.

»Verjetno vas milo draži. Prevečkrat si perete noge,« sem rekel.

»Nikakor ne! Klor je kriv. Preveč ga je. Vi napravite, da ga ne bo v vodi.«

»Mora biti!«

»Preveč ga je!« je pribil. »Staviva, da ga je preveč?«

»Nič ne bova stavljala,« sem se nasmešnil. Sestra je prinesla tekoči puder.

»Ja, pa mi boste noge namazali?« jo je vprašal, ko mu je izročala mažo.

Naročil sem, da mu jih namaže in ga nauči, kako si jih bo pozneje sam mazal.

»Moral bom iz zdravilišča,« se je obrnil k meni. »Tu sem samo zato, da se kopam v bazenu. Če se ne bom mogel kopati, nimam tu kaj iskati.«

Zastonj bi ga prepričeval, je bil že prepričan.

Lojze Stevanec

Vlado Smodiš rešil čast familije

Penovo trojko redko izzovejo na dvoboj, zato smo se počašeni, da se nas je nekdo spomnil, in vnaprej prepričani v zmago polnoštevilno odzvali. Disciplinirani so izbrali domačini in si že s tem določili prednost, pa še bolj moške igre so bile, da bi ženski v Penovi trojki vnaprej razblinili sanje o triumfu. Obetal se je neizprosni boj, ki se brez tamponskega mostu županov sosednjih puconske in graške občine gotovo ne bi končal tako, kot se je. Domačini so blesteli v hazardu, Penovcem pa sta tistega dne v vinotoču Vlada Smodiša služila predvsem um in voh. Na koncu je bil seštevke zbranih točk 12 na obeh straneh, zmago pa so domačini prepustili gostom, ker so bili boljši v dveh od treh disciplin. Nagradili so nas z domačimi proizvodi Smodiševine: buteljko, jabolčnim kisom, slivovko in sklojci. Zmagovalci in poraženci pa smo se na koncu razšli dobre volje ob glasbi dveh goriških harmonikarjev. Medtem smo Penovci vse dobroto pozabili in čakamo na naslednji izizz od koderkoli in od kogarkoli med Rabo in Dravo.

V hazarderski igri, šnopsu, pa so blesteli domačini. Matjaž Kerčmar, Dejan Petek, Zlatko Drvarič in Štefan Krenos so nas sesuli na null. Za to ni prav nič kriv puconski župan Ludvik Novak, ki je bil korekten sodnik v vseh disciplinah, pa tudi ne graški Ludvik Kočar, ki je kartal kot četrti v Penovi ekipi, saj se je trudil, kot da prepričuje Kuzmančane za sožitje v skupni občini. Eno in drugo se izteka v enak konec.

Bojan Peček je imel ob tekmovalni še eno vlogo - za Murski val je bil ekskluzivni poročevalec o dogajanju. Posnel je reportažo, ki je po odmevih sodeč ni preslišala niti svetovna javnost.

Foto: Jure Zauneker

Prvi je barve Penove trojke branil Jože Rituper - Dodo s simultanko proti štirim domačinom. Elemer Gjergjek, Tomaž Vukan in Vlado Smodiš mlajši bodo morali še vaditi, Vlado Smodiš starejši pa je v 25. minuti igre rešil čast familije in s tem izpolnil pričakovanja žene Vere, prijazne gostiteljice večera. Glejta, da oba ne izgubita, je zažugala na začetku, in kaže, da je njena beseda pri Smodiševih zadnja in se prime.

Ko smo ugibali, iz česa je katera žganjica, so Penovi trojki nasproti sedeli Štefan Krenos, Zlatko Drvarič in Elemer Gjergjek. Penovci smo bolj izostreni vohali, na novo odkrita poznavalka vonjav Irma je celo odkrila, da so ji pri tropinovki podtaknili breskov šnops, Bojan pa je itak znani proizvajalec tovrstnih vonjav, česar pa organizator ni mogel vedeti, saj se gre ta posel strogo konspirativno. Vsaj do zdaj je bilo tako.

mu je bil namreč vzornik Michael Douglas.

Po srečnem naključju sem imel enkratno priložnost biti pri snemanju glasbenega dokumentarca o rock and roll kaskaderju. Miki, moj stari znanec, ki je novopečeni prvi »scenec«, mi je namenil nekaj minut.

No, Miki, povej mi, kako ti je uspelo priti na tako pomembnem položaju.

Pravzaprav je to vse skupaj nadvse srečno naključje. Na zadnjem snemanju sem bil še navaden »scenec«. Na enem od številnih običajnih žurov je bil moj nadrejeni močno omamljen, kot ponavadi. Zaradi fizičnih potreb se je napotil proti izstopnim vratom vlaka, kjer je pač do izpolnjevanja teh potreb tudi prišlo. Zaradi različnih fizikalnih zakonov se je pri olajševanju prevrnil. Škodo ocenjujejo na pet tisočakov. Bil je namreč samo v kopalkah. Kakorkoli že, olajšal se ni samo on, temveč tudi jaz. Prišel sem do pomembnega spoznanja, da je olajšanje enega sreča drugega.

Kaj meniš o tem, da si nap-

ređoval po tako srečnem naključju?

Bil sem neizmerno vesel in sem zaradi tega popolnoma prepričan, da mi je usojenih še mnogo takih in podobnih srečnih naključij.

In kaj boš storil, da boš, predvsem po srečnem naključju, zamenjal tudi rock and roll kaskaderja?

Tisti najbolj pozorni lahko ugotovijo, da se v meni skriva rahel kanček tekmovalnosti.

Ker računam na srečna naključja, bo na premieri sabotaža, v kateri bo po srečnem naključju odpovedala tehnika. Šef se bo nad mano najverjetneje izživljal, vendar ga bo po še enem srečnem razpletu okoliščin preseñetila močna eksplozija. Popolnoma sem prepričan, da mi status rock and roll

kaskaderja povsem pripada.

Poleg tega, da si umetnik, si tudi študent. V čem se tvoje študentsko življenje razlikuje od umetniškega?

Večjih razlik se sploh ne da opaziti. Ker mi primanjkuje priležnic, se moram kot moderen študent, ki mu ne primanjkuje tekmovalnosti, po zahtevah sodobne družbe posvečati izključno srečnim naključjem in okoliščinam.

D.

Od 30. aprila do 28. maja

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. - 20. IV.)

Če hočete, da bo tako, kot si zamišljate, potem to naredite po svoje in ne sprašujte, kako. Če imate težave z glavobolom, nekaj časa ne nosite nakita. Če že, naj bo srebrn, nikakor zlat. Tudi diamante, če jih imate v nakitu, odstranite. V ljubezni pričakujte kakšno nevšečnost, na poslovnem in finančnem področju pa se lahko nadejate dobrega.

BIK

(21. IV. - 21. V.)

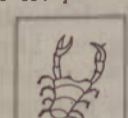
Tisto, kar ste se z nekom pogovarjali ali dogovarjali, boste videli tudi na papirju. Bodite pozorni in previdni predvsem, vzemite si čas. Obdobje pred vami je pomembno predvsem za stike s tujino, izobraževanje in urejanje pravnih zadev. V neki zadevi se drugega ne bojte kot nestrpnosti. Za večji nakup bo ugodna druga polovica meseca. Vso pozornost posvetite gibanju.

DVOJČKA

(22. V. - 21. VI.)

Ne zaradi vaše naivnosti, zaradi vaše dobrote vas včasih speljejo na led. Več dela vam bo prineslo boljši zaslužek, vendar si v drugi polovici ali na koncu meseca privoščite dober počitek ali razvedrilo. Obdobje pred sabo posvetite urejanju odnosov z okoljem. Čas je ugoden za velike posle. Zdravje ugodno, vendar ne pretiravajte s hrano.

RAK

(22. VI. - 22. VII.)

Tisti, ki se vam bo zdel čuden (čudna) zaradi obleke, bo prinesel zanimivo novost. Morda se bo razvilo celo kaj trajnega. Vaše poznanstvo lahko ugodno izkoristite za razvoj nekih poslov ali aktivnosti, ki vam bodo prinesle denar. Na sploh je pred vami vitalen in uspešen mesec. Vendar je pomembno, da ohranite bistro glavo.

LEV

(23. VII. - 22. VIII.)

Ni nujno, da vzamete tisto, kar vam ponudi sodelavka. Uživanje v drobnih radostih je včasih vredno več, kot največje bogastvo sveta. Kmalu se bo pokazala možnost, da boste z malo denarja veliko kupili. V sredini meseca izkoristite svoj dar opazovanja in analize. Pošta ali sporočilo bo imelo dvojni pomen. V začetku meseca možnost, da vzkopite, vendar se zadržite!

DEVICA

(23. VIII. - 22. IX.)

To, da nimate časa, ni noben izgovor. Zato opravite obiske, ki bi jih že zdavnaj morali. Rahlo povečana možnost pri igranju na srečo. Eden od prihodnjih koncev tedna bo precej stresen. Na poslovnem področju izkoristite možnost dodatnega izobraževanja ali učenje jezika. Sredina meseca bo ugodna za kakršnokoli osvajanje. Lahko mu zaupate.

TEHTNICA

(23. IX. - 22. X.)

Namesto odgovora postavite vprašanje. Za pomembno odločitev se pripravite dan prej. Zjutraj pa si povejte: Odločil se bom! Nakup opreme stanovanja lahko mirno opravite. Povrnili se bo nekaj starega. Zaradi sovladavine Jupitra imate možnost, da v stikih z okoljem dosežete velik uspeh. Med 4. in 13. lahko pričakujete pomoč, prositi pa je ne smete.

ŠKORPIJON

(23. X. - 21. XI.)

V odnosih z ljudmi bodite izredno previdni. Prišli boste do križišča, ko se ne boste znali odločiti. Pomembno bo, da sprejmete najnujnejše odločitve. Z drugimi za dan ali dva raje počakajte. Miren pogovor bo razrešil vsa nesoglasja. V delovnem okolju so možne novosti ali izboljšanje delovnih razmer. Po 20. sreča v ljubezni ali zgrešen nakup.

STRELEC

(22. XI. - 21. XII.)

Včasih je dobro, da porečete: Nimam pojma. V prvi polovici meseca boste zelo dinamični, zato boste naredili za dva. Tudi s partnerjem se boste razumeli. Če vas prime, da svojo srečo stavite na kocko, vam to odsvetujemo. Po 14. vam preči samovolja - z vaše ali z druge strani. V prvih desetih dneh koristni stiki z znanci. S pomembnimi odločitvami malo počakajte.

KOZOROG

(22. XII. - 20. I.)

Srednje ugoden mesec, ki vam obeta še največ romantike. V vaših zasebnih in poslovnih odnosih bodo nastale pomembne novosti. Sredina meseca bo od vas zahtevala veliko energije in prizadevanj. Obljubo je lahko dati, vendar jo je včasih hudičevo težko izpolniti. Kritika, stres in nenadni preobrati.

VODNAR

(21. I. - 19. II.)

Mogoče je pred vami mesec ljubezni. Bodite pripravljeni. Ljubezen ni samo sreča, je tudi trpljenje. Nekdo vam bo nasprotnoval, vi pa boste nasprotnovali njemu. Vsekakor bodo okoliščine zahtevale preudarnost in predvsem umirjenost. Finančno boste zvozili, vendar večjih nakupov v tem obdobju ne načrtujte. Po 24. se lahko dogovarjate in tudi dogovorite.

RIBI

(20. II. - 20. III.)

Mogoče bo krajše krizno obdobje, ki pa ne bo vplivalo na uspešno učenje in komunikacije vseh vrst. Obetajo se vam zanimiva srečanja in presenetljivi rezultati. Če greste na pot, se pripravite na presenečenja. Finančna pomoč pride ob pravem času. V prvem tednu pomoči prijatelja nasprotnega spola ne smete odkloniti in tudi vprašati ne, koliko ste dolžni.

pen

Pen je kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (tinali) in penetrantnez (prodiralac) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podjetje za informiranje. Odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, uredniki Pena so Bojan Peček, Jože Rituper in Irma Benko. Oblikuje ga Endre Gontér, za fotografije skrbita Nataša Juhov in Jure Zauneker, lektorirata Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovač. Za Pen ni posebne naročilnice!

pen

Ne bo več pela

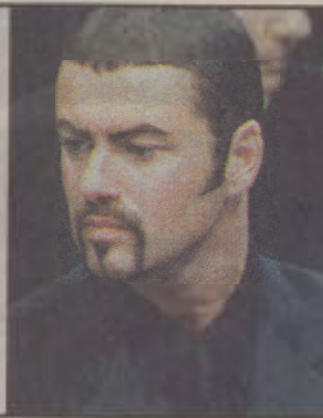
»Ničesar ne morem narediti, čakam lahko samo, kaj bo naredila narava,« pravi 62-letna Julie Andrews, nekoč velika zvezda, katere se malo starejši spominjajo iz mjuzikla Moje pesmi, moje sanje. Film smo nedolgo od tega gledali tudi po televiziji. Konec prejšnjega leta je bila operirana na grlu, zdaj pa zdravniki pravijo, da se bo glas morda povrnil, morda pa tudi ne.

Njene težave so se začele leta 1996, ko je igrala v brodvejskem mjuziklu Victor, Victoria. Zbolela je za vnetjem grla in mislila, da si ga bo pozdravila s čaji. Bolečine v grlu pa niso ponehale. Ko je obiskala zdravnika, je bilo že skoraj prepozno. Zdravnik, ki jo je operiral, pravi: »Njeno zdravljenje bo počasno, nekaj takega kot pri atletu, ki si je poškodoval koleno.«

Kaj je z Georgom?

Znanega britanskega pevca Georga Michaela so oni dan aretirali v javnem stranišču nekega parka v Beverly Hillsu, ki je znan po tem, da se v njem zbirajo homoseksualci. Georga, ki je bil običajno obkrožen z lepimi dekleti, bodo obdolžili za nemoralni seks. Po nekaj urah, prebitih v zaporu, so ga po plačilu varščine izpustili, mora pa se vsak dan javiti tamkajšnji policiji.

Vse skupaj se je začelo v bližnji restavraciji, ko se je začel spogledovati z nekim neznanim moškim. Nekaj časa sta si namigovala, potem pa sta krenila v stranišče. Kaj se je tam dogajalo, se bo zvedelo na sodišču, ko bo to povedala neznana oseba, ki pa ni bil nihče drug, kot preoblečeni policist. Sojenje bo maja.

Brenda gre v »Evropa je prava!« politiko!

Tako vsaj izjavlja Brenda Schadt, naslednica Eve Herzigove. Za obe se je začela življenjska pot z reklamo za modrčke. Eva je že dolgo znana manekenka, Brenda pa je šele na začetku poti, vendar ji tudi kaže vse dobro. Z reklamnim plakatom, pred katerim jo vidimo na fotografiji, so oblepili lep del Londona in menda je bila reklamna akcija uspešna.

Ima štiriletno hčerko, občasno pa se zabava z milijonarjem Robertom Hansonom. Govorijo, da je njeno prijateljstvo s princem Albertom več kot samo prijateljstvo. Zakaj bi Brenda rada šla v politiko, pa nismo uspeli izvedeti.

Leonardu di Capriu

cena
raste

Ne mine dan, da hollywoodski režiserji Leonardu ne bi ponudili kakšne vloge. Če mu bo v življenju kaj manjkalo, denarju mu zanesljivo ne bo. Poznavalci pravijo, da pogodbe za film ne bo podpisal tako dolgo, dokler mu producenti ne bodo ponudili 25 milijonov dolarjev. Takšen honorar je doslej dobil le Arnold Schwarzeneger za vlogo Mr. Freezea v zadnjem Batmanu. Čeprav mu je vloga filmu Titanic prinesla svetovno slavo, je fant užaljen, ker ni bil nominiran za oskarja, zato večkrat poskrbi za kakšen škandalček. Njegov kolega iz najnovejšega filma Železne maske Gerard Depardieu pa pravi, da je razvajen kot najbolj razvajen otrok. Leonarda seveda to kaj malo briga. Trenutno se na Kubi zabava z Naomi Campbell, kjer sta že tudi naredila majhen škandalček. V hotelskem bazenu sta se slekla do golega. Očividec pravi, da je bil to lepši prizor kot v katerem koli njegovih filmov.

Trish in Nemo

Rojena na Floridi, vegetarijanka in prepričana ekologinja. Tako nekako se predstavlja Trish Goff, manekenka, ki jo svet visoke mode dobro pozna. Otrok, s katerim v Milanu pozirata za kolekcijo firme Romeo Gigli, je njen. Enaindvajsetletna mamica je kar dva meseca čakala, da je dala svojemu sinu ime. Fant se imenuje Nemo. Ime ni po znanem kapitanu Nemu iz romana Julesa Verna 20.000 milj pod morjem, ampak je indijsko in v prevodu pomeni Sin miru. Z imenovanjem je čakala dva meseca, ker je hotela spoznati njegov karakter ...

Tako si je pred nekaj leti rekla Melinda Wayne, si pobarvala lase in odšla s tople sončne Floride v megleni London, od tam v Madrid in potem še v nekaj evropskih prestolnic. Kjerkoli se je pojavila, je s svojim šarmom in lepoto očarala okolje. Ker je imela nekaj igralskega talenta, si je služila kruh z manjšimi, epizodnimi vlogami. Vse dobro pa se je začelo, ko se je takšna, kot jo vidite, pojavila v angleški reviji Sports Illustrated. Tam jo je videl neki fotograf Playboya. Izbrskal je njen naslov in zdaj je dekle spet v Ameriki. Tokrat kot znani fotomodel. »S svojim življenjem sem zadovoljna, vendar želim postati filmska igralka. Za to se bom borila tako dolgo, dokler ne bom uspela!« pravi. Takim dekletom je treba verjeti!

»Hozntregarmanija«

Verjetno ni potrebno poudarjati, da gre za Čuke, ki so pomlad začeli z velikimi spremembami: z novo zasedbo, novo kaseto in seveda s poroko glavnega Čuka – Jožeta Potrebuješa. Tako ostaja Marko še zadnja trdnjava, ki brani samski stan.

Z zasedbo je stvar sledeča: Jožetu, Marku in Vinku se je pred kratkim pridružil novi član Matjaž, ki je zamenjal dose- danjega klaviaturista Marjana. Čuki so se sprva bali, kako bo ta zamenjava vplivala na skupino in njihove poslušalce. Vendar se je vsa stvar pokazala v pozitivni luči. Matjaž – sicer

tudi Jožetov bratranec – je prinesel s seboj nov zagon in novo energijo.

Čuki so se hkrati z novo zasedbo predstavili tudi z novo kaseto z nas-

lovom Hozntregarji. Gre za njihovo osmo kaseto, na kateri so poleg njihove uspešnice zbrani tudi vsi njihovi hiti hitrejših ritmov, kaseto z baladami pa obljublja jo seni. Po svoji stari navadi so poleg nove kasete posneli tudi videospot za njihov novi hit Hozntregarji. Poleg članov skupine nastopajo v spotu še plesalci plesnega studia M. Sedaj pa jih čaka promocija njihovega novega izdelka. Na TV Slovenija lahko pričakujemo posebno oddajo, kjer bodo predvajani vsi njihovi videospoti.

Novosti pa s tem še ni konec, kajti Čuki so si privoščili tudi instrumentne popestritve; Marko si je omislil dvanajststrunsko kitaro, Matjaž novo »fraztonarico«, Jože pa si razbija glavo, kako dobiti novo Gibsonovo kitaro. Za konec pa še to: vsi, ki boste prišli na nastop skupine Čuki, se boste lahko udeležili tekmovanja v »hozntregar danju«. Zato ne pozabite na »hozntregarje«!

Alenkina zvezda sanj

Včasih uspešna manekenka, zdaj pa že več kot leto na glasbeni poti.

Prikupna mladenka mačjih oči, Alenka Kolman, se je kot samostojna pevka prvič predstavila s pesmijo Ti si zvezda mojih sanj.

Pesem je hitro postala uspešnica v skoraj vseh slovenskih krajih in je zasedala najvišja mesta dance lestvice (SQ dance).

V preteklem letu je s svojimi živahnimi nastopi popestrila programe večini slovenskih diskoklubov.

Povabili so jo tudi v tujino, med drugim tudi na mednarodno turnejo za miss Eurosporta ter na mednarodni festival showa in glasbe leta '97 v Varaždinu, kjer ji je priredba stare

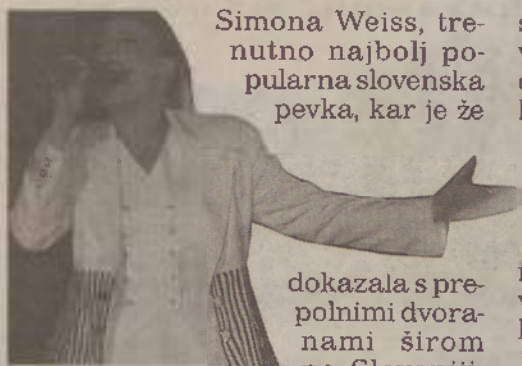
uspešnice Black in black prinesla nesporno zmago. Vse to je bil šele začetek, kajti Alenka je od takrat pridno delala in sedaj je pred vami rezultat – njena prva plošča, ki združuje lahkotne dance skladbe. Skladba z naslovom Piši mi pa je tudi podlaga

Alenkinemu prvemu videospotu, ki si ga že lahko ogledate na TV-ekranih.

To stran ureja Irena Jaušovec Kogoj – Regina

Trinajst Simoninih let

Simona Weiss, trenutno najbolj popularna slovenska pevka, kar je že

dokazala s prepolnimi dvoranami širom po Sloveniji.

Na prireditvi ni bila samo nagrajena, ampak je predstavila tudi novo skladbo, kar dokazuje, da kljub uspešno zaključeni turneji ne namerava počivati. Njen Goran ji je po vsem tem obljubil počitnice na Havajih. Kdo ve, morda pa bo od tam prišla še kakšna novička o Simonovem bratcu ali sestrici. Pa še nekaj je treba povedati. Simona se je dobro pripravila na viktorja, kajti njemu na čast se je preoblekla kar štirikrat. Najprej smo jo videli v dvorani v kostimu, potem na odru v roza oblecki z vlečko, nato ob podelitvi kipca v sinje modri obleki in nazadnje na zabavi v satenastem hladnem kostimu.

Helena Blagne odpoveduje vse svoje javne nastope, čeprav bi morala poskrbeti za promocijo svoje Primadone. Tako je nedavno odpovedala tik pred oddajo intervju na Valu 202. Vendar pa to ni prav taka nenadna odpoved, tudi njeni pevski nastopi so bili tega že deležni. Vzroki niso čisto znani, šepeta pa se vse mogoče, od slabosti do tega, da nima kaj obleči. Ravno tako pa je slovenska primadona odpovedala nastop na letošnjih viktorijah z opravičilom, da je njen mož moral nujno po prevzem

strojev v Bosno, Helena pa brez moža v zdajšnjem stanju ne gre nikamor, češ da bi jo novinarji požrli. Kakor koli, viktorja pa je dobila ...

Katrina je novo ime na pop sceni, ki se spogleduje s primesmi jazza in soula. Ustvarila je ploščo z naslovom Gorim in se predstavila ne samo kot pevka, temveč tudi kot tekstopiska. 12 skladb ljubezenske tematike je v večini napisal Rok Golob, kar mu seveda ni bilo težko, saj menda ljubimkata. Je potemtakem Katrina resna konkurenca Darji Švajger? Prishuhnite in presodite sami.

Mokre sanje – Najlepše rane. Lani so se predstavili na Novem rocku, sedaj pa se pretežno kitarska zasedba lahko že pohvali s kompaktno ploščo z naslovom Najlepše rane.

Skupina Industri Bag se je širšemu občinstvu predstavila s skladbo 100 decibelov, ki ste jo lahko zasledili v filmu Outsider. Sedaj se predstavlja z novo stvaritvijo, ki je zanjo že drug tovrsten projekt. Če ga boste iskali, povprašajte po Brez provokacij.

Jani Kovačič še živi in dela. Pred kratkim je izšla njegova plošča z naslovom Povabilo na blues oziroma pesmi Toma Waitsa. Jani se je odločil posloveniti glasbo in besedila 1949. rojenega ameriškega glasbenika Toma Waitsa. Skladbe so bile v živo posnete na njegovem koncertu v Trnovem, nekaj pa jih je bilo spočetih tudi v studiu.

Simona se je pobleže srečala z glasbo že v osnovni šoli, obiskovala pa je tudi glasbeno šolo, kjer se je učila harmoniko in klavir. Kot srednješolko so jo k sodelovanju povabili člani pop rock skupine Ultimat. Leta 1995 je izšla Simonina samostojna plošča, katere avtor je bil Andrej Šifrer, z naslovom Najboljši fantje so že poročeni.

Želela je pogledati v različne glasbene zvrsti, zato se je odzvala povabilu narodnozabavnega ansambla Alpski kvintet in z njimi posnela dva albuma. Že petnajsto leto pa je članica skupine Moped show, kjer se je predstavila tudi v dveh solo projektih. Po čem je slava in Ne streljajte Simono H2O, katerih avtor je Tone Fornezzi.

Prejšnjo sezono je

sodelovala v broadwayski uspešnici Nune, muziklu, ki so ga uprizorili v Šentjakobskem gledališču.

Po trinajstih letih mirovanja pa se je odločila, da bo končno izdala drugo samostojno kaseto z naslovom Slow Down. Za glasbo na albumu je značilna moderna trendovska produkcija. Pri ustvarjanju ni bila obremenjena s komercialnim uspehom, ker bi se v tem primeru morala lotiti zadeve nekoliko drugače. Prepričana pa je, da je album narejen in izveden korektno in večina pesmi primerna za širok krog poslušalcev. Album bo poskušala čim bolje promovirati, leto '98 pa bo minevalo ob 20-letnici Moped showa. Ker se dogovarja za izdajo plošče na japonskem tržišču, je nekaj pesmi posnetih tudi v angleščini. Svojevrstna poslastica pa je tudi pesem Simona in Saša, kjer boste lahko slišali samega Saša Hribarja s skoraj celotnim Gaga-jem, poseben pečat pa je skladbam dodal Marino Mrčela, ki je avtor vseh besedil. Že naslovi kažejo na provokativnost besedil, recimo Sexy phone, Dobro je, da ženska sem, Titanik ljubezni ... Ker dandanes brez videospota skoraj ne gre, so januarja posneli spot za naslovno pesem.

Za posladek pa še pokušina enega od besedil:

... Rozi ma en telefon,
ne zanima je bonton ...
če vzdihov si želiš,
jih polno mero tu dobiš ...
Sexy phone, kdo bo plačal telefon ...

župan, župana, županu, župana, **pen** pri županu, z županom, od župana

Tu se je že sprehajal tudi Marc Girardelli.

Bolje kot se je vse skupaj začelo, skoraj ne bi mogli pričakovati. Župana Jurjevske občine smo namreč zalotili na njegovi službeni (županski) poti v središču občine, kjer je bilo ravno med našim obiskom na gradbišču zelo živo. Tako smo imeli prvo življenjsko temo za pogovor na kraju samem.

Gostitelj Penove ekipe je bil tokrat župan občine Sveti Jurij ob Ščavnici Slavko Mihalič – Na Stari Gori so naredili vrtljivo streho – Tam so tudi druge najstarejše orgle v Sloveniji pa še marsikaj drugega

Jezero imajo, riževih polj pa ne

Bilo bi lepše

Najprej torej o gradbišču. Gre za rekonstrukcijo regionalne ceste R 349, za katero je navedena dokaj zanimiva povezava krajev, namreč Videm–Cankova–Kuzma. Občina Sveti Jurij ob Ščavnici je že leta 1996 poskušala doseči, da bi ministrstvo za promet in zveze vključilo v program obnov in rekonstrukcij regionalnih cest tudi 340 metrov dolg odsek te ceste skozi središče občine. Do realizacije je prišlo šele te dni, rekonstrukcija pa vključuje zgraditev pločnikov za pešce, ureditev javne razsvetljave, zaščito in morebitno prestavitev vodovoda ter kanalizacije, zaščito PTT-vodov, ureditev dostopov in ograj. Skupna vrednost teh del znaša okrog 40 milijonov tolarjev, občina pa se je zavezala, da bo njen delež 10 milijonov tolarjev. Računajo, da bodo z deli končali v treh mesecih. Škoda, kajti bilo bi veliko lepše, če bi bilo vse nared za četrti občinski praznik, ki so ga praznovali ravno te dni. Občina si je to prizadevala, ampak ni šlo.

Pogodba z Girardellijem pred podpisom?

Penova ekipa je svojčas že poizvedovala in zvedela nekaj ekskluzivnih informacij o Blaguškem jezeru in

Sredi goriških oblin je zrasel vetrni mlin ...

Med sprehodom ob Blaguškem jezeru nam je župan Mihalič pripovedoval tudi o tem, kako je zvedel oz. slišal, da naj bi to umetno (akumulacijsko) jezero zgradili predvsem zato, da bi lahko iz njega speljali oz. uporabljali vodo za namakanje riževih polj, ki so jih načrtovali v kraju. Le kaj bi bilo danes, če bi se to res zgodilo?

Marcu Girardelliju iz Lichtensteina. Ali je kaj novega? Župan Slavko nam je dejal, da je bil zaradi te zadeve že okrog 20-krat v Ljubljani in da naj bi bila naposled tik pred podpisom pogodba med slovensko državo (ustreznim državnim organom) in Girardellijem o koncesiji za Blaguško jezero. Šlo naj bi za 30-letno koriščenje jezera z okolico, kjer naj bi koncesionar zgradil avtokamp, bungalove, restavracijo in še kaj. V ta projekt pa bi bil vključen tudi lastnik okrog osmih hektarjev bližnjih zemljišč g. Herzog, ki že sedaj skrbi za okolico jezera in tudi delovanje manjšega gostinskega lokala. Tudi občinski komunalni delavci so tam pospravljali ravno med našim obiskom.

Ni kaj, tudi Penova ekipa je bila zelo navdušena nad Blaguškim jezerom in okolico. In kaj bi se zgodilo, če bi si koncesijo pridobil Pen? Po vsej verjetnosti bi bil v igri nočni klub z lepoticami, za čez dan pa nekaj posebnega za bogate goste ali pa morebiti kakšen dom za ostarele, saj je to zdaj še posebno zanimivo.

Na Stari Gori smo vrteli streho

Mnogi ste najbrž slišali ali prebrali, nekateri pa tudi videli mlin na veter, ki stoji na Stari Gori. Samo lani si ga je prišlo ogledat čez 10.000 ljudi. V Turističnem društvu Sveti Jurij ob Ščavnici so prepričani, da sta mlin in sploh Stara Gora biser Prekije. Pesnik Kajetan Kovič se

je s tem vsekakor strinjal, saj drugače ne bi napisal »hvalnice«.

Sredi goriških oblin je zrasel vetrni mlin! Naj melje moko za dober kruh, naj varje ga sosed – Sveti duh!

Kot nam je pripovedoval predstavnik turističnega društva Boris Kovačič, ki se nam je pridružil pri ogledovanju znamenitosti na Stari Gori, gre za nekoliko povečano kopijo nekdanjega vetrnega mlina na Kokolajnsčaku, le da so pri tem postavili streho na vreteno, tako da jo lahko skupaj z vetrnicami obrnejo v zeleno smer. To smo s skupnimi močmi tudi storili.

Mlin pa ni edina znamenitost na Stari Gori, ampak stoji tamkaj tudi baročna cerkev, v kateri so leta 1736 postavili orgle, za katere je ugotovljeno, da so druge najstarejše v Sloveniji. Poleg tega smo si ogledali še etnološki muzej, ki so ga začeli urejati v prostorih nekdanje šole. Zbrali in razstavili so čez 1500 eksponatov, to je raznih predmetov in orodij, ki so jih nekoč uporabljali. Našo pozornost so posebej pritegnili lesen mlin za mletje mesa, stare slatinske steklenice, lončena posoda za pranje perila in večnamenski tabel (podnevi miza, ponoči postelja). To in še vse drugo se res splača videti.

Kmet je odšel na polje, mi-zarja pa smo našli doma

Imeli smo namen obiskati tudi kmetovalca Štuheca v Bolehne-

čicah, a je bil zdoma – nekeje v okolici Male Nedelje je sejal sladkorno peso. Zato smo načrt spremenili in se odločili za srečanje z obrtnikom Antonom Nedogom v Dragotincih. Kdo bi si mislil, da je v tej majhni vasi tako velika in sodobno opremljena mizarska delavnica? Anton je šel na svoje leta 1966 s skromno opremo in priročno delavnico. Znal je marsikaj postoriti in kmalu sam ni zmogel vsega dela. Ščasoma je imel toliko naročil, da je moral zaposliti kar sedem pomočnikov. Seveda je precej vlagal tudi v nakup strojne opreme in širitev prostorov. Zlasti uspešno je sodeloval s Proizvodnogradbenim podjetjem Ljutomer. Tudi danes bi bilo dela dovolj, toda kaj, ko je prišlo v navado, da nekateri naročniki (stranke) potem odlašajo in odlašajo s plačilom, on pa tega ne more storiti pri poravnavanju svojih izdatkov (za plače, davke idr.). Zato ima sedaj zaposlena samo po dva pomočnika in vajenca. Pravzaprav obrt počasi prevzema v roke sin. Se dobro, da ima naslednika, kajti njemu moči pešajo iz zdravstvenih razlogov. To pa je bila tudi zadnja točka našega potepanja po občini Sveti Jurij ob Ščavnici. Morebiti tudi zadnja tovrstna Penova akcija, če se ne bo zgodilo kaj nepredvidenega z županoma rogašovske in gornjerad-gonske občine, ki bosta morebiti tudi zainteresirana, da ju obiščemo. Bomo videli.

Zapisal: JOŽE GRAJ
Fotografiral: A. ABRAHAM

pen elopa

18-letna ALENKA NOVAK

Šivanje oblačil po lastnih kreacijah, fotografiranje, dobra glasba in zabava. To je trenutno vse, kar zanima našo Penelopo, ki je končala SSTŠ, smer konfekcijski tehnik. Če kakšen frajer misli, da jo bo osvojil s čim drugim, se bridko moti.

Svetovno znanega smučarja Marca Girardellija tokrat še niso povabili na praznovanje, drugo leto pa se zna zgoditi, da bo med slavnostnimi gosti.

- Z Girardellijem sta se sprehajala ob Blaguškem jezeru in se pogovarjala kot stara znanca, na občinsko praznovanje pa ga zaenkrat še niso povabili
- Zelo rad poje, kolesari ...
- Pravijo mu tudi Lojzek z lilijo
- Govorov ne mara pisati
- Nekajkrat je bil tudi na nogometnih tekmah v Beltincih
- Še bi ostal župan, čeprav ga veseli tudi služba trgovskega potnika